

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe Amt

»Fra Ribe Amt« bringer hvert år en liste over bøger og tidsskriftsartikler vedrørende Ribe Amts historie. Oversigten er udarbejdet efter oplysninger fra Centralbiblioteket samt enkelte private. Redaktionen vil være taknemmelig for oplysninger, der kan bidrage til at gøre listen så fuldstændig som muligt.

Til orientering skal anføres, at når der i litteraturlisten henvises til Egnsbogen 1995, så er det Grindsted-Bilund-egnen der dækkes. Når der henvises til Lokal-årbogen 1995 er det Bramming Kommune der dækkes.

Historieformidling

Tidsskrifter

By, marsk og geest, 7. årsberetning 1994 (Den antikvariske Samling, Ribe, 1995)

Egnsbogen Grindsted/Bilund 1995 (Red. T. Michelsen, C. Overgaard, F. Odegaard, 64 s., ill.)

Fra Ribe Amt XXVI-3, 1995 (Red. af S. Manøe, A. Frandsen og V. Bruhn, udg. af Historisk Samfund for Ribe Amt, 150 s., ill.)

Lokal-årbogen 1995. Lokalhistorisk Forening for Bramming Kommune (Bramming, 1996, 110 s., ill.)

Mark og Montre 1995 (Red. Stig Jensen, Jakob Kiefer-Olsen og Mariann Ploug. Udg. af Ribe Amts Museumsråd 1995, 84 s., ill.)

Sjæk'len 1995. Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet i Esbjerg (Esbjerg, 1996, 160 s., ill.)

Museer/Arkiver

Andersen, Gyrithe. Besøg fra Letland (Mark og Montre 1995, s. 53-56)

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver (Fra Ribe Amt 1995, s. 419-434)

Guldberg, Mette. Vestjylland og Verden II (Mark og Montre 1995, s. 46-48)

Hansen, Finn Lillethorup: Natur- og kulturskolen ved Museet på Sønderkov (Mark og Montre 1995, s. 7-9)

Jensen, Stig: Fra elværk til museum (Mark og Montre 1995, s. 3-6)

Knudsen, Svend Aage. Et netværk af museer - på vej mod nye tider (Mark og Montre 1995, s. 57-60)

Madsen, Per Kristian. Ribes lange middelalder - om Den antikvariske Samlings nye udstilling (By, marsk og geest 1995, s. 5-9)

Museerne i Ribe Amt (Mark og Montre 1995, s. 82-83)

Nielsen, Teresa. Billeder beretter - fotos, der belyser Vejen Kunstmuseums fortid (Mark og Montre 1995, s. 10-15)

Register til Mark og Montre 1965-1995. Ved Birgitte Herreborg Thomsen (Mark og Montre 1995, s. 61-81)

Smidt, Thea. Hunderup Sognearkiv - portræt af en forening (Lokal-årbogen 1995, s. 42-43)

Tougaard, Svend m.fl. Sælundersøgelse på Fiskerimuseet (Sjæk'len 1995, s. 110-127)

Ploug, Mariann. Skelettet i skabet - eller noget, der ligner (Mark og Montre 1995, s. 16-21)

Årsberetning fra Fiskeri- og Søfartsmuseet, Esbjerg (Sjæk'len 1995, s. 128-147)

Administrationshistorie

Kommunalreformen, 1970

Blåvandshuk Kommune. De første 25 år i billeder og tekst. (Red. Kaj Sønnichsen og Lokalhistorisk Arkiv, Blåvandshuk 1995, 70 s., ill.)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Tygesen, Sven. Billund Kommune. En kommune blev født... Kommunesammenlægningen 1970 (1995, 39 s., ill.)

Tygesen, Sven. Kommunesammenlægningen Grene og Vorbasse (Egnsbogen 1995, s. 23-32)

Arkæologi

Feveile, Claus. Gråbrødregade i Ribe - arkæologiske resultater 1995 (By, marsk og geest 1994, s. 61-66)

Frandsen, Lene B. Nye grave med tekstiler fra Lønne Hede (Mark og Montre 1995, s. 37-40)

Høhling Søsted, Kasper. Fortiden under Vorbasse Sparekasse (Mark og Montre 1995, s. 41-45)

Larsen, Tommi. Utroligt, hvad der gemmer sig under Bramming! (Lokal-årbogen 1995, s. 90-93)

Moses, Søren. Toftegård Bagehus (Mark og Montre 1995, s. 26-31)

Naamansen, Arne Tubæk. Kirkebro. En landsby fra midten af første årtusinde (Fra Ribe Amt 1995, s. 368-378)

Roesdahl, Else. Handel og middelalderarkæologien - et debatoplæg (By, marsk og geest 1994, s. 11-14)

Siemen, Palle. Højene på Brammingegnen II (Lokal-årbogen 1995, s. 66-76)

Skov, Hans. Dæmning, møllestrøm og byport - en arkæologisk undersøgelse af Nederdammen og Nørreport i Ribe (By, marsk og geest 1994, s. 15-30)

Søndergaard, Steffen M. Bygningsarkæologisk undersøgelse af 1500-tals bindingsværkshuset i Fiskergade i Ribe (By, marsk og geest 1994, s. 41-50)

Søsted, Kasper Høhling. Fortiden under Vorbasse Sparekasse (Mark og Montre 1995, s. 41-45)

Besættelsestiden

Bertelsen, Søren. De fire søstre (Fra Ribe Amt 1995, s. 345-352)

Birger, Arthur. Den tabte barndom. En lettisk flygtning i Vestjylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 353-367)

Jensen, Aksel. Erindringer fra 1939-45 (Fra Ribe Amt 1995, s. 324-335)

Kristiansen, Anna. Sådan oplevede jeg besættelsen 1940-1945 (Egnsbogen 1995, s. 38-41)

Olesen, Niels Wiium. Glædestimer og frimandskår. Befrielsessommeren i Esbjerg (Fra Ribe Amt 1995, s. 299-323)

Schmidt, Kaj. 27. april 1945 - nedskudt fly ved Plougslund i Billund - 27. april 1995 (Egnsbogen 1995, s. 47-50)

Schönemann, Ingvar. Min krig. En legende om barndom, besættelse og befrielse (Esbjerg, 1995, 192 s., ill.)

Wraae, Alex. KZ-fange nr. 69124 fortæller... (Egnsbogen 1995, s. 33-37)

Fiskeri

Tougaard, Svend m.fl. Sælundersøgelserne på Fiskerimuseet (Sjæk'len 1995, s. 110-127)

Folkekultur

Begravelsesskikke

Futtrup, A. M.. Begravelsesskikke i Ribe Amt. Inden

for kirkegårdens port (Fra Ribe Amt 1995, s. 396-411)

Husflid

Fogtmann, Marianne. Sigøjnerliv i skotøjsæsker (Lokal-årbogen 1995, s. 77-83)

Madlavning

Moses, Søren. Toftegård Bagehus (Mark og Montre 1995, s. 26-31)

Sundhedsforhold

Bruun, Oscar. Lauridsen, John T. Oscar Bruun. Læge i pionertidens Esbjerg (Esbjerg, 1996, 164 s., ill.)

Foreningsliv

Bak, Olaf. En nybyggerby og dens borgerforening - noget om Bramming i årene 1895-1916 (Fra Ribe Amt 1995, s. 381-391)

Christensen, Leif. Bække Sportsforening gennem 100 år. Bække Sportsforening 1894-1994 (Bække 1994, 78 s., ill.)

De Gamle Drengene af 1930. Motionsklubben udi Jerne Sogn. 1930 - 15. september - 1990. (Esbjerg, 35 s., ill.)

Hansen, Børge E.. Jubilæumsskrift for Fanø Vesterhavsbad Grundejerforening, 60 år, 1934-1994 (Fanø 1994, 46 s., ill.)

Holm, Poul. Bjergelavet »Blaavand« - om at »nære sig af vrag« ved den jyske vestkyst (Mark og Montre 1995, s. 32-36)

Holsted Kommune. Historisk billedbog VII. Foreninger (Holsted 1995, 64 s., ill.)

Smidt, Thea. Hunderup Sognearkiv - portræt af en forening (Lokal-årbogen 1995, s. 42-43)

Sørensen, Adolf. Sdr. Omme Sportsfiskerforening (Egnsbogen 1995, s. 3-6)

Øster Herreds Landboforening 100 år 1895-1995 (Ølgod, 1995, 107 s., ill.)

Handel, service og off. institution

Breinholt, Poul. Holm, Poul. Tre foretagere på Esbjerg Havn. Firmaet C. Breinholt, 1875-1953 (Sjæk'len 1995, s. 59-78)

Kjærsgaard, Helene. Esbjerg Kvindeforeningers Børneparkering (Fra Ribe Amt 1995, s. 392-395)

Lauridsen, I. M. Lauridsen, J. Gantzel. En banebry-

dende gårdejer og sparekassedirektør (Lokal-årbogen 1995, s. 94-97)

Plejhjemmet Egely - 25 år (Vejen 1995, 28 s., ill.)

Rohde-Johansen, E. Bramming Kro (Lokal-årbogen 1995, s. 55-57)

Industri og håndværk

A. B. Vejen Byggeselskab: 1995 - 40 år - 1995 (Red. Randi Sandbeck m.fl., Vejen, 1995, 36 s., ill.)

Hellvik, Irene. Ølgod Vandtårn (Mark og Montre 1995, s. 22-25)

Johansen, Eigil Rohde. Håndværkere i Bramming - I en hundredårig periode fra 1885 til 1985 (Bramming 1996, 50 s., ill.)

Kirkehistorie

Futtrup, A. M.. Begravelsesskikke i Ribe Amt. Inden for kirkegårdens port (Fra Ribe Amt 1995, s. 396-411)

Søndergaard, Steffen M. Malt gl. præstegaard: Historie og restaurering (Vejen 1995, 36 s., ill.)

Thalund, Henning. Vestjyske kirkeskibe (Udg. af Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet, Esbjerg 1995, 88 s. ill.)

Vitved, Birger. Vorbasse Kirke (Egnsbogen 1995, s. 17-22)

Kulturelle forhold

Arkitektur

Søndergaard, Steffen M. Bygningsarkæologisk undersøgelse af 1500-tals bindingsværkshuset i Fiskergade i Ribe (By, marsk og geest 1994, s. 41-50)

Søndergaard, Steffen M. Malt gl. præstegaard: Historie og restaurering (Vejen 1995, 36 s., ill.)

Kunst

Nielsen, Teresa. Billeder beretter - fotos, der belyser Vejen Kunstmuseums fortid (Mark og Montre 1995, s. 10-15)

Stednavne

Sørensen, Ejvind. Om Tjæreborg (Fra Ribe Amt 1995, s. 179-380)

Landbrug

Jørgensen, Laust. Hjowrdreng - og tjenestekarl i Darum i 1890'erne (Lokal-årbogen 1995, s. 84-89)

Schultz, Anna. Folkehold på Endrupholm i slutnin-

gen af 1800-tallet (Lokal-årbogen 1995, s. 58-61)

Øster Herreds Landboforening 100 år 1895-1995 (Ølgod, 1995, 107 s., ill.)

Naturforhold

Frøsig, Krestine. Bjøvlund Plantage (Lokal-årbogen 1995, s. 53-54)

Henningsen, Peter. Den jyske hede - endnu engang (Mark og Montre 1995, s. 49-52)

Henningsen, Peter. Hedens hemmeligheder - livsvilkår i Vestjylland 1750-1900 (Grindsted, 1995, 451 s., ill.)

Personalhistorie

Erindringer/biografier

Bertelsen, Søren. De fire søstre (Fra Ribe Amt 1995, s. 345-352)

Birger, Arthur. Den tabte barndom. En lettisk flygtning i Vestjylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 353-367)

Breinholt, Poul. Holm, Poul. Tre foretagere på Esbjerg Havn. Firmaet C. Breinholt, 1875-1953 (Sjæklen 1995, s. 59-78)

Bruun, Oscar. Lauridsen, John T. Oscar Bruun. Læge i pionertidens Esbjerg (Esbjerg, 1996, 164 s., ill.)

Daniels, Robert. Oh, mein Papa! (Lokal-årbogen 1995, s. 64-65)

Dinnesen, Jørgen. Larsen, Tommi. Jørgen Dinnesen (Lokal-årbogen 1995, s. 51-52)

Fogtmann, Marianne. Sigøjnerliv i skotøjsæsker (Lokal-årbogen 1995, s. 77-83)

Handberg, Franciska. Johansen, Eigil Rohde. Handberg-Slægten fra Darum Sogn (Bramming, 1996, 20 s., ill.)

Hollænder, Jens Nielsen. Rohde-Johansen, E. Jens Nielsen (Hollænder) og hans gård (Lokal-årbogen 1995, s. 98-100)

Jensen, Aksel. Erindringer fra 1939-45 (Fra Ribe Amt 1995, s. 324-335)

Jørgensen, Inger Marie. Esbjerg - herfra min verden går (Esbjerg, 1996, 120 s., ill.)

Jørgensen, Laust. Hjowrdreng - og tjenestekarl i Darum i 1890'erne (Lokal-årbogen 1995, s. 84-89)

Kjærsgaard, Helene. Esbjerg Kvindeforeningers Børneparkering (Fra Ribe Amt 1995, s. 392-395)

Kristiansen, Anna. Sådan oplevede jeg besættelsen 1940-1945 (Egnsbogen 1995, s. 38-41)

Lauridsen, I. M. Lauridsen, J. Gantzel. En banebry-

dende gårdejer og sparekassedirektør (Lokal-årb. 1995, s. 94-97)

Lauritzen, Ditlev. Lange, Ole. Logbog for Lauritzen 1884-1995. Historien om konsulen, hans sønner og Lauritzen Gruppen (Århus 1995, 406 s., ill.)

Schönemann, Ingvar. Min krig. En legende om barn-dom, besættelse og befrielse (Esbjerg, 1995, 192 s., ill.)

Sørensen, Morten. Smidt, Thea. Fra sognearkivet (Lokal-årbogen 1995, s. 62-63)

Wraae, Alex. KZ-fange nr. 69124 fortæller... (Egnsbo-gen 1995, s. 33-37)

Slægtshistorie

Christensen, Kaj. Outrup Sogns kirkebøger - regi-stre 1798-1904 (Outrup, 1995)

Koefoed, Ib F. G.. Register til Ølgod sogns gård- og slægtshistorie af Tage Olesen (Ølgod Museum 1995, 222 s.)

Retsvæsen

Mulvad, Søren. Lustrup Birketing (By, marsk og gest 1994, s. 51-59)

Samfærdsel

Agerskov, Søren: Lillebæltsbroen og rejsen til Vest-jylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 336-344)

Bertelsen, Søren. De fire søstre (Fra Ribe Amt 1995, s. 345-352)

Hahn-Pedersen, Morten. Strukturer under foran-dring? Udviklingen i danske trafikhavne siden 1960 (Sjæk'len 1995, s. 78-109)

Skibsfart

Rederier

Breinholt, Poul. Holm, Poul. Tre foretagere på Esbjerg Havn. Firmaet C. Breinholt, 1875-1953 (Sjæk'len 1995, s. 59-78)

Lauritzen, Ditlev. Lange, Ole. Logbog for Lauritzen 1884-1995. Historien om konsulen, hans sønner og Lauritzen Gruppen (Århus 1995, 406 s., ill.)

Søfart

Bertelsen, Søren. De fire søstre (Fra Ribe Amt 1995, s. 345-352)

Guldborg, Mette. Hjerting 1763 (Sjæk'len 1995, s. 45-58)

Mathiesen, Hanne. De fattige strandmænd (Sjæk'len 1995, s. 9-44)

Strandinger

Holm, Poul. Bjergelavet »Blaavand« - om at »nære sig af vrag« ved den jyske vestkyst (Mark og Montre 1995, s. 32-36)

Socialhistorie

Bak, Olaf. Raunsøgård. Fra præstegård til fattiggård (Lokal-årbogen 1995, s. 44-46)

Kjærsgaard, Helene. Esbjerg Kvindeforeningers Børneparkering (Fra Ribe Amt 1995, s. 392-395)

Sørensen, Morten. Smidt, Thea. Fra sognearkivet (Lokal-årbogen 1995, s. 62-63)

Sygehushistorie

Bruun, Oscar. Lauridsen, John T. Oscar Bruun. Læge i pionertidens Esbjerg (Esbjerg, 1996, 164 s., ill.)

Uddannelse og skole

Bjørn, Inge. Tidsbilleder (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 73-92)

Festskrift 1970-95. Janderup Skole (Janderup 1995, 50 s., ill.)

Hansen, Finn Lillethorup: Natur- og kulturskolen ved Museet på Sønderkov (Mark og Montre 1995, s. 7-9)

Henningsen, Hans. Askov Højskole i 80'erne - og noget af 90'erne (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 110-123)

Karstoft, Ruben. Af Grindsted Hanselsskoles histo-rie - 3 (Egnsbogen 1995, s. 7-16)

Krageskov, Finn. Her var engang en grænse - Ungdomshøjskolen ved Ribe i anledning af skolens 100 års jubilæum (Vester Vedsted, 1995, 88 s., ill.)

Pinborg, Frede. Fra Bramminge Kommuneskole til Bakkevejens skole - tiden 1953-76 (Lokal-årbogen 1995, s. 101-109)

Ripenser-bladet, bd. 12, nr. 7-9 (Ribe, 1995)

Slumstrup, Finn. Et personligt billede. Askovkrisen, 1970'erne (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 94-108)

Ribe Amt eller dele deraf

Agerskov, Søren: Lillebæltsbroen og rejsen til Vest-jylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 336-344)

Andersen, Gyrithe. Besøg fra Letland (Mark og Montre 1995, s. 53-56)

Egnsbogen Grindsted/Billund 1995 (Red. T. Michel-sen, C. Overgaard, F. Odegaard, 64 s., ill.)

Fra Ribe Amt XXVI-3, 1995 (Red. af S. Manøe, A. Frandsen og V. Bruhn, udg. af Historisk Samfund for Ribe Amt, 150 s., ill.)

Futtrup, A. M.. Begravelsesskikke i Ribe Amt. Inden for kirkegårdens port (Fra Ribe Amt 1995, s. 396-411)

Guldberg, Mette. Vestjylland og Verden II (Mark og Montre 1995, s. 46-48)

Hahn-Pedersen, Morten. Strukturer under forandring? Udviklingen i danske trafikhavne siden 1960 (Sjæk'len 1995, s. 78-109)

Hansen, Finn Lillethorup: Natur- og kulturskolen ved Museet på Sønderkov (Mark og Montre 1995, s. 7-9)

Henningsen, Peter. Den jyske hede - endnu engang (Mark og Montre 1995, s. 49-52)

Henningsen, Peter. Hedens hemmeligheder - livsvilkår i Vestjylland 1750-1900 (Grindsted, 1995, 451 s., ill.)

Jensen, Aksel. Erindringer fra 1939-45 (Fra Ribe Amt 1995, s. 324-335)

Knudsen, Svend Aage. Et netværk af museer - på vej mod nye tider (Mark og Montre 1995, s. 57-60)

Lauridsen, I. M. Lauridsen, J. Gantzel. En banebrydende gårdejer og sparekassedirektør (Lokal-årbogen 1995, s. 94-97)

Mark og Montre 1995 (Red. Stig Jensen, Jakob Kieffer-Olsen og Mariann Ploug. Udg. af Ribe Amts Museumsråd 1995, 84 s., ill.)

Museerne i Ribe Amt (Mark og Montre 1995, s. 82-83)

Sjæk'len 1995. Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet i Esbjerg (Esbjerg, 1996, 160 s., ill.)

Thalund, Henning. Vestjyske kirkeskibe (Udg. af Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet, Esbjerg, 1995, 88 s. ill.)

Tougaard, Svend m.fl. Sælundersøgelserne på Fiskerimuseet (Sjæk'len 1995, s. 110-127)

Billund Kommune

Henningsen, Peter. Den jyske hede - endnu engang (Mark og Montre 1995, s. 49-52)

Grene Sogn

Schmidt, Kaj. 27. april 1945 - nedskudt fly ved Plougslund i Billund - 27. april 1995 (Egnsbogen 1995, s. 47-50)

Tygesen, Sven. Billund Kommune. En kommune blev født... Kommunesammenlægningen 1970 (1995, 39 s., ill.)

Tygesen, Sven. Kommunesammenlægningen Grene og Vorbasse (Egnsbogen 1995, s. 23-32)

Vorbasse Sogn

Høhling Søsted, Kasper. Fortiden under Vorbasse Sparekasse (Mark og Montre 1995, s. 41-45)

Tygesen, Sven. Billund Kommune. En kommune blev født... Kommunesammenlægningen 1970 (1995, 39 s., ill.)

Tygesen, Sven. Kommunesammenlægningen Grene og Vorbasse (Egnsbogen 1995, s. 23-32)

Vitved, Birger. Vorbasse Kirke (Egnsbogen 1995, s. 17-22)

Blåbjerg Kommune

Frandsen, Lene B. Nye grave med tekstiler fra Løne Hede (Mark og Montre 1995, s. 37-40)

Ploug, Mariann. Skelettet i skabet - eller noget, der ligner (Mark og Montre 1995, s. 16-21)

Outtrup Sogn

Christensen, Kaj. Outtrup Sogns kirkebøger - registre 1798-1904 (Outtrup, 1995)

Outtrup Sogn efter 1935 (Blaabjerg Egnsmuseum, 1995, 335 s., ill.)

Blåvandshuk Kommune

Blåvandshuk Kommune. De første 25 år i billeder og tekst. (Red. Kaj Sønnichsen og Lokalhistorisk Arkiv, Blåvandshuk 1995, 70 s., ill.)

Holm, Poul. Bjergelavet »Blaavand« - om at »nære sig af vrag« ved den jyske vestkyst (Mark og Montre 1995, s. 32-36)

Oksbøl

Birger, Arthur. Den tabte barndom. En lettisk flygtning i Vestjylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 353-367)

Bramming Kommune

Frøsig, Krestine. Bjøvlund Plantage (Lokal-årbogen 1995, s. 53-54)

Lokal-årbogen 1995. Lokalhistorisk Forening for Bramming Kommune (Bramming, 1996, 110 s., ill.)

Rohde-Johansen, E. Bramming Kro (Lokal-årbogen 1995, s. 55-57)

Siemen, Palle. Højene på Brammingegnen II (Lokal-årbogen 1995, s. 66-76)

Bramming

Bak, Olaf. En nybyggerby og dens borgerforening - noget om Bramming i årene 1895-1916 (Fra Ribe Amt 1995, s. 381-391)

Birger, Arthur. Den tabte barndom. En lettisk flygtning i Vestjylland (Fra Ribe Amt 1995, s. 353-367)

Dinnesen, Jørgen. Larsen, Tommi. Jørgen Dinnesen (Lokal-årbogen 1995, s. 51-52)

Fogtmann, Marianne. Sigøjnerliv i skotøjsæsker (Lokal-årbogen 1995, s. 77-83)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Johansen, Eigil Rohde. Håndværkere i Bramming - I en hundredårig periode fra 1885 til 1985 (Bramming 1996, 50 s., ill.)

Larsen, Tommi. Utroligt, hvad der gemmer sig under Bramming! (Lokal-årbogen 1995, s. 90-93)

Naamansen, Arne Tubæk. Kirkebro. En landsby fra midten af første årtusinde (Fra Ribe Amt 1995, s. 368-378)

Pinborg, Frede. Fra Bramminge Kommuneskole til Bakkevejens skole - tiden 1953-76 (Lokal-årbogen 1995, s. 101-109)

Darum Sogn

Handberg, Franciska. Johansen, Eigil Rohde. Handberg-Slægten fra Darum Sogn (Bramming, 1996, 20 s., ill.)

Hollænder, Jens Nielsen. Rohde-Johansen, E. Jens Nielsen (Hollænder) og hans gård (Lokal-årbogen 1995, s. 98-100)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Jørgensen, Laust. Hjøvrdreng - og tjenestekarl i Darum i 1890'erne (Lokal-årbogen 1995, s. 84-89)

Gørding Sogn

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med

Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Lauridsen, I. M. Lauridsen, J. Gantzel. En banebrydende gårdejer og sparekassedirektør (Lokal-årbogen 1995, s. 94-97)

Træk af Gørding Sogns historie, bd. 2 (Gørding, 1995, 111 s., ill.)

Hunderup Sogn

Hollænder, Jens Nielsen. Rohde-Johansen, E. Jens Nielsen (Hollænder) og hans gård (Lokal-årbogen 1995, s. 98-100)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Smidt, Thea. Hunderup Sognearkiv - portræt af en forening (Lokal-årbogen 1995, s. 42-43)

Sørensen, Morten. Smidt, Thea. Fra sognearkivet (Lokal-årbogen 1995, s. 62-63)

Vejrup Sogn

Daniels, Robert. Oh, mein Papa! (Lokal-årbogen 1995, s. 64-65)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

»Lykkesgård« en ca. 450 år gammel slægtsgård (Lokal-årbogen 1995, s. 47-50)

Schultz, Anna. Folkehold på Endrupholm i slutningen af 1800-tallet (Lokal-årbogen 1995, s. 58-61)

Vester Nykirke Sogn

Bak, Olaf. Raunsøgård. Fra præstegård til fattiggård (Lokal-årbogen 1995, s. 44-46)

Idealismen røg af mode! - 25 års kommunalreform - Bramming kommune og sammenlægningen med Darum, Gørding, Hunderup, Vejrup og Vester Nykirke kommuner. (Red. af Olaf Bak og Stig Hegn, Bramming, 1995, 40 s., ill.)

Brørup Kommune

Hansen, Finn Lillethorup: Natur- og kulturskolen ved Museet på Sønderskov (Mark og Montre 1995, s. 7-9)

Esbjerg Kommune

Esbjerg Købstad

Bertelsen, Søren. De fire søstre (Fra Ribe Amt 1995, s. 345-352)

Breinholt, Poul. Holm, Poul. Tre foretagere på Esbjerg Havn. Firmaet C. Breinholt, 1875-1953 (Sjæk'len 1995, s. 59-78)

Bruun, Oscar. Lauridsen, John T. Oscar Bruun. Læge i pionertidens Esbjerg (Esbjerg, 1996, 164 s., ill.)

Hilsen fra Esbjerg - Esbjerg Postkort 1897-1975 (Af Finn Jessen, Esbjerg, 1995, 224 s., ill.)

Jørgensen, Inger Marie. Esbjerg - herfra min verden går (Esbjerg, 1996, 120 s., ill.)

Kjærsgaard, Helene. Esbjerg Kvindeforeningers Børneparkering (Fra Ribe Amt 1995, s. 392-395)

Lauritzen, Ditlev. Lange, Ole. Logbog for Lauritzen 1884-1995. Historien om konsulen, hans sønner og Lauritzen Gruppen (Århus 1995, 406 s., ill.)

Olesen, Niels Wium. Glædestimer og frimandskår. Befrielse sommeren i Esbjerg (Fra Ribe Amt 1995, s. 299-323)

Schönemann, Ingvar. Min krig. En legende om barndom, besættelse og befrielse (Esbjerg, 1995, 192 s., ill.)

Sjæk'len 1995. Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet i Esbjerg (Esbjerg, 1996, 160 s., ill.)

Tougaard, Svend m.fl. Sælundersøgelserne på Fiskerimuseet (Sjæk'len 1995, s. 110-127)

Årsberetning fra Fiskeri- og Søfartsmuseet, Esbjerg (Sjæk'len 1995, s. 128-147)

Hjerting Sogn

Guldberg, Mette. Hjerting 1763 (Sjæk'len 1995, s. 45-58)

Jerne Sogn

De Gamle Drengene af 1930. Motionsklubben udi Jerne Sogn. 1930 - 15. september - 1990. (Esbjerg, 35 s., ill.)

Tjæreborg Sogn

Sørensen, Ejvind. Om Tjæreborg (Fra Ribe Amt 1995, s. 179-380)

Fanø Kommune

Nordby Sogn

Hansen, Børge E.. Jubilæumsskrift for Fanø Vester-

havsbads Grundejerforening, 60 år, 1934-1994 (Fanø 1994, 46 s., ill.)

Grindsted Kommune

Henningsen, Peter. Den jyske hede - endnu engang (Mark og Montre 1995, s. 49-52)

Filskov Sogn

Christensen, Kaj. Kommunesammenlægningen 1970 (Egnsbogen 1995, s. 51-54)

Grindsted

Christensen, Kaj. Kommunesammenlægningen 1970 (Egnsbogen 1995, s. 51-54)

Karstoft, Ruben. Af Grindsted Handelsskoles historie - 3 (Egnsbogen 1995, s. 7-16)

Kristiansen, Anna. Sådan oplevede jeg besættelsen 1940-1945 (Egnsbogen 1995, s. 38-41)

Wraae, Alex. KZ-fange nr. 69124 fortæller... (Egnsbogen 1995, s. 33-37)

Hejmsvig Sogn

Christensen, Kaj. Kommunesammenlægningen 1970 (Egnsbogen 1995, s. 51-54)

Sdr. Omme Sogn

Christensen, Kaj. Kommunesammenlægningen 1970 (Egnsbogen 1995, s. 51-54)

Sørensen, Adolf. Sdr. Omme Sportsfiskerforening (Egnsbogen 1995, s. 3-6)

Stenderup Sogn

Christensen, Kaj. Kommunesammenlægningen 1970 (Egnsbogen 1995, s. 51-54)

Holsted Kommune

Holsted Kommune. Historisk billedbog VII. Foreninger (Holsted 1995, 64 s., ill.)

Moses, Søren. Toftegård Bagehus (Mark og Montre 1995, s. 26-31)

Ribe Kommune

Seem Sogn

Mulvad, Søren. Lustrup Birketing (By, marsk og geest 1994, s. 51-59)

Ribe Købstad

By, marsk og geest, 7. årsberetning 1994 (Den antikvariske Samling, Ribe, 1995)

Feveile, Claus. Gråbrødregade i Ribe - arkæologiske resultater 1995 (By, marsk og geest 1994, s. 61-66)

Jensen, Stig: Fra elværk til museum (Mark og Montre 1995, s. 3-6)

Madsen, Per Kristian. Pavelige blysegl - en rekvist i senmiddelalderens fromhedsliv? (By, marsk og geest 1994, s. 15-30)

Madsen, Per Kristian. Ribes lange middelalder - om Den antikvariske Samlings nye udstilling (By, marsk og geest 1994, s. 5-9)

Ripenser-bladet, bd. 12, nr. 7-9 (Ribe, 1995)

Roesdahl, Else. Handel og middelalderarkæologien - et debatoplæg (By, marsk og geest 1994, s. 11-14)

Skov, Hans. Dæmning, møllestrøm og byport - en arkæologisk undersøgelse af Nederdammen og Nørreport i Ribe (By, marsk og geest 1994, s. 15-30)

Vester Vedsted Sogn

Krageskov, Finn. Her var engang en grænse - Ungdomshøjskolen ved Ribe i anledning af skolens 100 års jubilæum (Vester Vedsted, 1995, 88 s., ill.)

Vilslev Sogn

Hollænder, Jens Nielsen. Rohde-Johansen, E. Jens Nielsen (Hollænder) og hans gård (Lokal-årbogen 1995, s. 98-100)

Varde Kommune

Janderup Sogn

Festskrift 1970-95. Janderup Skole (Janderup 1995, 50 s., ill.)

Vejen Kommune

Askov Sogn

Bjørn, Inge. Tidsbilleder (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 73-92)

Henningsen, Hans. Askov Højskole i 80'erne - og noget af 90'erne (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 110-123)

Jensen, Aksel. Erindringer fra 1939-45 (Fra Ribe Amt 1995, s. 324-335)

Slumstrup, Finn. Et personligt billede. Askovkrisen, 1970'erne (Dansk udsyn, årg. 74, nr. 2, 1995, s. 94-108)

Bække Sogn

Christensen, Leif. Bække Sportsforening gennem 100 år. Bække Sportsforening 1894-1994 (Bække 1994, 78 s., ill.)

Malt Sogn

Søndergaard, Steffen M. Malt gl. præstegaard: Historie og restaurering (Vejen 1995, 36 s., ill.)

Læborg Sogn

Hærvejssognet Læborg 2 (Læborg, 1995, 115 s., ill.)

Vejen

A. B. Vejen Byggeselskab: 1995 - 40 år - 1995 (Red. Randi Sandbeck m.fl., Vejen, 1995, 36 s., ill.)

Nielsen, Teresa. Billeder beretter - fotos, der belyser Vejen Kunstmuseums fortid (Mark og Montre 1995, s. 10-15)

Plejhjemmet Egely - 25 år (Vejen 1995, 28 s., ill.)

Ølgod Sogn

Ansager Sogn

Nørager-Nielsen, Ove og Jensen, Ruth S. Der var engang i Ansager (Ansager, 1995, 44 s., ill.)

Ølgod

Koefoed, Ib F. G.. Register til Ølgod sogns gård- og slægtshistorie af Tage Olesen (Ølgod Museum 1995, 222 s.)

Hellvik, Irene. Ølgod Vandtårn (Mark og Montre 1995, s. 22-25)

Øster Herreds Landboforening 100 år 1895-1995 (Ølgod, 1995, 107 s., ill.)

Historisk Samfund for Ribe Amt

Generalforsamling og årsmøde

Tirsdag, den 9. april holdt Historisk Samfund for Ribe Amt generalforsamling og årsmøde på Vikingemuseet i Ribe. Arrangementet blev indledt med generalforsamlingen.

Generalforsamling

Formanden for Historisk Samfund for Ribe Amt, Jørgen Dieckmann Rasmussen, bød de ca. 50 fremmødte velkommen, og man gik derefter over til dagsordenen, hvor første punkt var

1. Valg af ordstyrer

Bestyrelsen foreslog museumsinspektør Stig Jensen, Antikvarisk Samling, til ordstyrer. Han blev valgt, takkede for valget, konstaterede at generalforsamlingen var lovligt indvarslet og gik derefter over til dagsordenens punkt 2.

2. Beretning

Formanden Jørgen Dieckmann Rasmussen udtalte mindeord for Christian Almhede og C.H. Dons Christensen og aflagde derefter følgende beretning:

»1995 blev som virksomhedsår ikke helt så aktivt som 1994 - ikke alle bestyrelsens planer nåede at blive ført ud i livet.

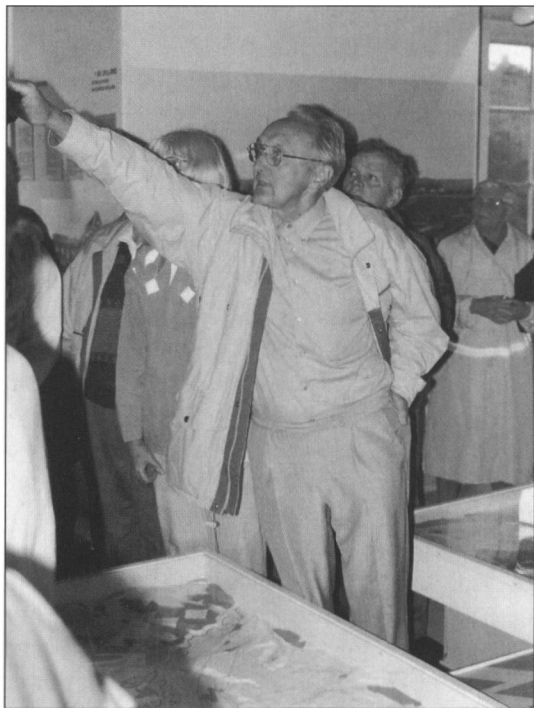
Efter generalforsamlingen den 6. april i Grindsted konstituerede bestyrelsen sig med undertegnede som formand, nu afdøde amts-

kommunaldirektør C. H. Dons Christensen som næstformand, Ejvind Busk Jensen som kasserer og leder af ekspeditionen samt Else-Marie Poulsen som redaktør af Fra Ribe Amt. Øvrige bestyrelsesmedlemmer har haft specialopgaver, bl.a. med at medvirke ved redaktion af årbogen og andre skrifter eller planlægge udflugter og medlemsmøder.

Årets udflugt fandt sted den 21. maj og gik til Sydfyn. Det var et meget populært arrangement, vel bl.a. fordi det var lykkedes os at få lukket dørene op til Britta Schall Holbergs »domicil«. To busser fulde med medlemmer fra Historisk Samfund var afsted - vi kunne have fyldt en tredje, men bl.a. pladsforholdene på Hagenskov Gods satte en øvre grænse. De først tilmeldte havde heldet med sig - det princip gælder også i Historisk Samfund. Og jeg kan da i den forbindelse oplyse, at udflugten i 1996 allerede er fuldttegnet og med venteliste - i år har deltagerantallet endvidere måttet indskrænkes til kun én bus af pladsmæssige hensyn på et af de slotte, der skal besøges.

Historisk Søndag fandt sted d. 10. september og havde Nørholm og Karlsgårde som emner. Igen var det lykkedes at komme inden for på et ellers lukket sted - ejeren af Nørholm, godsejer Karl Nielsen, viste beredvilligt rundt i hovedbygningen, og siden var der mulighed for at sidde i en af de nu tomme

Museumsdirektør Søren Manø fortæller om Karlsgårdværkets historie d. 10. september 1995. (Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen)

staldbygninger og indtage den medbragte kaffe. Arrangementet fortsatte ved Karlsgårde, hvor vi så vandkraftanlægget og hørte om dets spændende historie. Museumsinspektør Søren Manø, Ølgod Museum, fortalte levende i Informationscentret.

Efterårsmødet blev afholdt den 28. oktober og havde Blåbjerg som mål. Først samledes vi i kirken og hørte om dens historie, så gik turen ned til stedet, hvor den gamle kirke lå - omridset af fundamentet skimtes stadig. Afslutningen var i Kulturhuset, hvor vi skulle have hørt om hekse - et emne der har været

centralt i området historie tidligere, men - foredragsholderen var blevet syg, så med kort varsel sprang lederen af Blaavandshuk Lokalhistorisk Arkiv, Leif G. Ipsen til og fortalte om flygtningelejren i Oksbøl. Det blev en spændende eftermiddag, der var tilsmilet af højt efterårsvejr.

Midt i august kunne Fra Ribe Amt 1995 præsenteres. Årbogen var redigeret af museumsinspektør Søren Manø, Ølgod Museum, under medvirken af Agner Frandsen og Verner Bruhn. Det var lykkedes dem at producere en årbog på ca. 150 sider - med et meget varierende, men interessant indhold med emner spændende fra Kirkebro - en landsby fra midten af første årtusinde - over den afsluttende artikel om begravelseskikke i Ribe Amt til en artikel om en lettisk flygtning i Vestjylland. Besættelsestiden og 2. Verdenskrig måtte naturligvis slå igennem i 1995-årbogen. Imponerende er det også, at redaktøren kunne overlade den nye redaktør Else-Marie Poulsen manuskripter til årbog 1996. Det siger lidt om skrivelysten og må endelig ikke opfattes som udtryk for, at man skal ophøre med at skrive artikler.

Det var også planen at udgivet en bog med besættelsestidshistorier fra Ribe Amt - det er det stadig, men det lykkedes ikke at få bogen afrundet i 1995. Nu satser vi meget på, at bogen er færdig til maj 1996 - omend vi næppe når det til den 5. maj.

Bogen om bøndergårde og byggeskik i Skads Herred er heller ikke blevet færdig. Forfatteren, museumsinspektør Henrik Vensild har lidt af alvorlige helbredsproblemer, og nu venter vi på, at tegneren skal levere de nødvendige tegninger til bogen. Belært af erfaringen skal man være forsigtig med tidsfri-

ster, men vi vil sætte meget ind på også at få denne bog ud i 1996.

Endvidere er vi blevet opmærksomme på, at der er gået koks i produktionen af lydbogsudgaven af Fra Ribe Amt. Det er vigtigt, at årbogen er tilgængelig for folk med læseproblemer eller -handicap. Vi er derfor gået i gang med at få problemet med de manglende lydbogsudgaver afhjulpet.

Lad mig afslutte beretningen med at takke bestyrelsen for godt samarbejde. Ligeledes en tak til museerne og lokalarkiverne i Ribe Amt, som vi i årets løb har haft gode samarbejdsrelationer med. Også en tak til de personer, der har hjulpet os ved medlemsmøder eller andre arrangementer i årets løb, og en tak til medlemmerne for flittigt fremmøde«.

Beretningen blev godkendt uden bemærkninger.

3. Regnskab

Historisk Samfunds kasserer Ejvind Busk Jensen aflagde foreningens regnskab, der balancerede med 175.634,42 kr. Årets overskud udgjorde 23.148 kr. Det besluttedes at hensætte 45.000 kr. til udgivelse af besættel-
sestidsbogen.

Regnskabet blev godkendt uden bemærkninger.

Kontingentet blev fastsat uændret.

4. Valg

På grund af dødsfald skulle der foretages en del nyvalg. Følgende blev valgt:

4.a. Bestyrelsen

Agner Frandsen, Ejvind Busk Jensen og Søren Hübschmann genvalgte. På den ledige post efter Dons Christensen nyvalgte lokalhistorikeren Søren Mulvad, Seem.

4.b. Suppleanter

Suppleanterne J. Hedegård Rasmussen og Sv. E. Thygesen genvalgte.

4.c. Revisorer

Jens Chr. Nielsen genvalgte. Til afløser for afdøde Chr. Almhede nyvalgte Johs. Godsk Hansen, Brørup.

5. Indkomne forslag

Der var ikke indkommet forslag.

6. Eventuelt

Intet.

Stig Jensen takkede herefter deltagerne for god ro og orden. Jørgen Dieckmann Rasmussen takkede dirigenten for veludført arbejde og afsluttede dermed generalforsamlingen.

Herefter fulgte kaffebordet, og ved afslutningen heraf orienterede museumsinspektør Stig Jensen om det nye flotte vikingemuseum og dets tilblivelse. Til sidst kunne deltagerne se en video om Ribes vikingetid og museets flotte udstillinger.

Kl. 22 sluttede den indholdsrige aften.

Else-Marie Poulsen

Nye medlemmer 1995

Ansager: Rita Høst Madsen. *Askov:* Bente Christiansen. *Esbjerg:* Gudrun Rønne, Aja Høy-Nielsen, Else-Marie Poulsen, Bodil Bang Nielsen, Poul Agerbæk, Robert Steiness. *Fanø:* Niels Hübschmann. *Frisvad:* P. Schmidt. *Grindsted:* Poul Køppen, Grindsted Begravelsesforretning, Kaj F. Christensen. *Horne:* Kaj Nielsen, Inga Hjortkjær. *Janderup:* Lise Hindsholm, Metha Stage. *Nr. Nebel:* Aage Sonne, Ellen Gravholt. *Olling:* J. Chr. Lauge sen. *Outrup:* Leo Poulsen, Rigmor Jensen. *Ribe:* Karl H. Andresen, Tyge Jensen, Irene J. Jørgensen, Niels Kyndrup, Aksel Jensen,

Bjarne Tybjerg. *Sig:* J. F. Jørgensen. *Tjærborg:* A. & Kr. Mogensen. *Varde:* Herman Jensen, Jørgen Mathiesen, Carsten Michael sen, Hans Ersgaard. *Vejen:* Bente Christiansen. *Ølgod:* P. Clausen Pedersen. *Årre:* Gerda Dahl.

Uden for amtet

Kirke Hyllinge: *Svend Nielsen.* Ringsted: *Su. Hansens Legat.* Ryslinge: *Ruth Jepsen.* Vejle: *Hartvig Bundesen.*

Regnskab for 1995

INDTÆGTER

Kontingenter	105.500	
Tilskud:		
Ribe amt	14.500	
Kommunerne:		
Blåbjerg	700	
Blåvandshuk	799	
Bramming	540	
Brørup	500	
Esbjerg	1900	
Fanø	500	
Grindsted	1000	
Helle	450	
Holsted	1000	
Ribe	1000	
Varde	1500	
Vejen	1000	
Ølgod	800	
Øvrige tilskud:		
Lida og Oskar Niensens Fond	1000	
Anonym	2500	29.689,00
Renteindtægter		11.464,24
Foreningsindtægter i alt		146.653,24
Bogsalg		6.171,72
		<u>152.824,96</u>

UDGIFTER:

Løn	10.000,00
Kontorhold	14.631,20
Bestyrelsen	9.146,72
Møder	1.547,45
Årbogen	79.742,18
Porto	14.609,00
	<u>129.676,55</u>
Samlede udgifter	129.676,55
Årets overskud	<u>23.148,41</u>
	<u>152.824,96</u>

STATUS pr. 31/12 1995:

Aktiver:		
Bikuben 688-00-04152	13.042,64	
Bikuben 688-24-03030	149.335,04	
Girobank 604-3194	10.256,74	
Boglager	3.000,00	
	<u>175.634,42</u>	
Skyldig moms	70,50	
Passiver:		
Hensat til »Bøndergårde og byggeskik«	30.000,00	
»Besættelsestiden«	45.000,00	

EGENKAPITAL:

Saldo 1/1 1995	122.415,51	
Hensat i 1995	45.000,00	
Årets overskud	23.148,41	100.563,92
		<u>175.634,42</u>

Foranstående regnskab har vi revideret, bank- og girobeholdninger er afstemt med foreliggende kontoudtog.

Den 11. marts 1996

Jens Chr. Nielsen

Johs. G. Hansen

Mindeord

Christian Almhede 1924-1995

Den 9. oktober 1995 døde Christian Almhede efter længere tids alvorlig sygdom. Almhede var selv revisor af fag og fungerede som revisor i Historisk Samfund for Ribe Amt fra 1983.

Christian Almhede var meget engageret i historisk arbejde, mest koncentreret omkring Den Antikvariske Samling i Ribe, hvor han sad i bestyrelsen fra 1977. Fra 1981 var han formand for bestyrelsen, og han blev én af hovedpersonerne bag realiseringen af Ribes Vikinger.

For Historisk Samfund havde han den vigtige post som revisor, og med omhu og kyndighed sørgede han for, at alt med hensyn til foreningens regnskab var korrekt og i orden.

Historisk Samfund er ham megen tak skyldig for den mangeårige indsats.

Jørgen Dieckmann Rasmussen

C. H. Dons Christensen 1942-1995

Det var et chok for alle, da det i løbet af tirsdagen d. 28. november 1995 blev kendt, at amtsdirektør i Ribe Amt, Carl Henrik Dons Christensen, pludselig var død i sit hjem samme morgen.

C. H. Dons Christensen havde rod i Ribe Amt. Han var født og opvokset på Ladelund

Landbrugsskole og blev dér præget for livet. Han betegnede selv livet igennem sit barndomsmiljø som en vuggegave, han nødigt ville være foruden. Den kombination af højskole, faglig undervisning og nyttigt dagsværk, som udfoldede sig på skolen, var ganske enestående, udtalte han ved sin 50-års dag.

Hans engagement i folkeligt arbejde forsvandt aldrig, selv om hans professionelle karriere over jurastudiet via Indenrigsministeriet, Esbjerg og Ribe kommuner i 1976 førte ham frem til posten som amtsdirektør i Ribe Amt - landets yngste. Han var oprigtigt interesseret i mange ting og meget vidende - det gjaldt også historien, hvor han var fortæller for »en historie for alle«. Den folkelige historie skulle være til at læse og forstå - krav han også stillede sig selv, når han formidlede i tale eller på skrift.

Det var oplagt for Historisk Samfund for Ribe Amt at bede ham medvirke i det folkelige, historiske arbejde i amtet, og han gik ind i det med samme kyndighed og entusiasme som i alle andre ting, han beskæftigede sig med. Han kom i bestyrelsen i 1985 og var næstformand ved sin død.

Som for alle områder, hvor han var involveret, er hans død også for Historisk Samfund et stort tab.

Jørgen Dieckmann Rasmussen

Fra lokalarkivernes arbejdsmark Ribe Amt 1995

Sammenslutningen af lokalarkiver i Ribe Amt (RAL)

Bestyrelsens beretning 1995

Så er det årsmødetid igen, og atter er lokalarkivfolkene samlede til møde. Endnu et år er gået og det er tid at gøre status.

Der er mange ting, man kan tage frem. Man kan glædes over den grøde, der er over arkivarbejdet i Ribe Amt. Stadig flere lokalarkiver kommer til, ligesom RAL har fået et ekstraordinært medlem, nemlig Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-1945. Vi er nu oppe på 52 medlemmer. Man kan også glædes over, at stadig flere arkiver i Ribe Amt får adgang til at benytte edb-registreringsprogrammet ARKI-BAS. I den forbindelse kan man også være en lille smule bange for de mange faldgruber, der er. Verden er fuld af sælgere af elektronisk isenkram, og for dem er alting lige godt. Det er det bare ikke for os, så endnu en gang: Spørg hellere en ekstra gang og sov på det, I får at vide. Hellere forspørge sig end forgøre sig.

Kassation i kommunale arkiver

Der er også fundet udvikling sted på andre områder, som kan få konsekvenser for lokalarkiverne. Jeg tænker på den netop udsendte kassationsbekendtgørelse for kommunale arkivalier, som blev udsendt i slutningen af januar 1996. Bekendtgørelsen bryder afgørende med det hidtidige princip for bevaring af kommunale arkivalier ved at fastslå, at hvad der ikke udtrykkeligt nævnes som bevaringsværdigt skal kasseres. Dette krav vil forekomme radikalt for mange en kommunal embedsmand, og lur mig, om ikke meget af dette kassable materiale vil blive tilbudt de lokalhistoriske arkiver. Her skal man være på vagt - man skal lade være med at modtage sådanne arkivalier - et lokalhistorisk arkiv er jo ikke en losseplads - og man skal også være sikker på, at man ikke siden får ørerne i maskinen på grund af sine dispo-

sitioner. Derfor: Lad være med at røre kommunale arkivalier, med mindre jeres byråd bemyndiger jer dertil.

Kurser

Om disse og andre af arkiververdenens problemer har I kunnet høre eller vil komme til at høre på et af de kurser, som RALs uddannelsesudvalg og amtskonsulent Birgitte H. Thomsen har gennemført siden sidste årsmøde. I efteråret var der et spændende arrangement med Ole Brage fra Danmarks Radio - ikke overraskende var emnet lokalhistoriske film. Der var pænt med deltagere, omend ikke så mange arkiver repræsenteret. Mange arkiver har der til gengæld været til det sammenhængende uddannelsesforløb, som uddannelsesudvalget begyndte i januar i år. Jeg skal ikke gå nærmere ind i sagen, for Birgitte H. Thomsen vil uddybe det i sin beretning. For bestyrelsen er det dog glædeligt at se udviklingen på uddannelsesområdet vendt i positiv retning. En stor ros til uddannelsesudvalget og Birgitte for indsatsen.

RAL-Nyt

RAL-Nyt er udkommet med tre numre i 1995. Som I har kunnet se, har redaktionen ofret lidt penge på at give bladet et mere professionelt layout, og forsiden er også blevet af bedre kvalitet end før. En stor ros til redaktør Olga Pedersen og amtskonsulent Birgitte H. Thomsen for deres arbejde med bladet- og så begår jeg næppe nogen fejl ved at opfordre jer til at skrive indlæg til det. Der er ikke noget så vanskeligt som at være redaktør og selv skulle fylde bladet ud.

Kirkebøger på mikrokort

Som I ved, har 1995 stået i kirkebogskopieringens tegn. Ved at foretage et storindkøb lykkedes det SLA at opnå yderst fordelagtige priser på mikrokort. De

mange bestillinger kom både bag på SLA og Landsarkivet i Viborg, og hele projektet fik derfor et omfang, som næppe nogen havde forudset eller forestillet sig! Som det fremgår af det netop udsendte nummer af Omslaget, vil alle mikrokort være leveret til SLAs sekretariat i løbet af maj måned, men derefter følger så ekspeditionen fra sekretariatet. Det er et arbejde, som tager tid, bl.a. fordi de mange tusinde kort skal deles op i forskellige bunker, alt efter de enkelte ordrers størrelse.

Som I måske også husker, besluttede RALs bestyrelse at samle penge ind til anskaffelse af mikrokort af kirkebøger fra Ribe Amt. Takket være et tilskud fra Ribe Amts Kulturfond lykkedes det at få bevillingen hjem. Desuden kom der tilskud fra et par private Esbjerg Fonde, og Esbjerg Byhistoriske Arkiv skød selv midler i projektet, så det lykkedes at indkøbe mikrokort af kirkebøger fra alle sogne i Jylland (Sønderjylland incl.). Alt efter den endelige pris pr. kort bliver der måske lidt penge til overs til anskaffelse af nogle mikrokort af kirkebøger fra Fyn - det vil tiden vise.

En meget stor del af vores omfattende bestilling på 27.059 kort (vi købte for i alt 219.853 kr.) er allerede blevet leveret til Esbjerg Byhistoriske Arkiv. To medarbejdere har været beskæftigede med at kontrollere og registrere det omfattende materiale, inden publikum fik adgang til det. Vi er kommet meget langt i dette arbejde, men de nævnte huller i leverancerne betyder, at ikke alle nørrejske sognes kirkebøger indtil 1892 er tilgængelige endnu. Foreløbig er der mulighed for at se kirkebøger fra hele Sønderjylland, fra hele Nørrejylland før 1814, og fra Nørrejylland ned til Århus-Viborg-området fra 1814 til 1892. Der vil, som nævnt, nok gå nogle måneder endnu, inden alle mikrokort er distribuerede fra SLAs sekretariat og vores leverance kontrolleret og registreret på Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

Jeg kan ikke her nævne de sogne, hvor der er huller - som det nævnes i Omslaget kan man nemlig opleve, at af to identiske bestillinger fra et sognearkiv er det ene sæt leveret, mens det andet er i restordre. Der er næsten ikke andet for end at komme ned på arkivet for at høre, hvad der er leveret og hvad ikke. De fleste kirkebøger er nemlig klar til brug.

Vi har været meget forsigtige med at annoncere, at materialet nu kan benyttes. Faktisk er det først anden gang, jeg nævner det offentligt. Vi vil nemlig

nødigt skuffe brugerne. Når alt er i hus, på plads og i orden vil vi sørge for behørig presseomtale. Det skal nok forøge det pres, der allerede er på læseapparater m.m. Faktisk står vi for at måtte udvide kapaciteten af læseapparater til mikrokort for at kunne skaffe pladser nok. Det har åbenbart bredt sig som en løbeild, at Esbjerg Byhistoriske Arkiv har kirkebøger fra bl.a. Aalborg, Silkeborg, Ringkøbing og Sønderborg.

Folketællinger på mikrokort

Anskaffelsen af kirkebøgerne på mikrokort har afhjulpet et længe næret savn hos aktive slægtsforskere og lokalhistorikere i Ribe Amt, men det har også affødt nye behov. Jeg tænker her ikke så meget på behovet for flere læseapparater som spørgsmålene om, hvornår vi får kirkebøgerne fra det øvrige land, ligesom der er udtrykt ønske om anskaffelse af landsdækkende samlinger af mikrokort af diverse folketællinger. Det ville også være en god idé og en rimelig idé at søsætte, men - det vil også blive meget dyrt. Så hvis nogen her i aften har penge med eller ved, hvor der er penge at få, ja så er jeg bestemt åben for en snak.

Aftenture til Viborg

Mikrokortene har formodentlig også været med til at påvirke andre af RALs aktiviteter. Igennem flere år har RAL sammen med Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske Forening udbudt to aftenture om året til Landsarkivet i Viborg. På den seneste tur var deltagerkredsen begrænset - kun 30 personer, så det er et spørgsmål til overvejelse, om disse ture skal fortsætte. Glemme skal man i hvert fald ikke, at vinteren i år har været ganske hård og speciel. Kirkebogs- og folketællingskopier kan jo nok afhjælpe en række behov, men de erstatter ikke på nogen måde landsarkiverne.

Hvis beretningen ikke skal blive for lang, må jeg vist hellere til at slutte. Jeg vil runde af med at bringe en tak til bestyrelsen for godt samarbejde samt til Ribe Amt for ydede tilskud og for bevillingen til løn til amtskonsulenten. Museerne, som vi samarbejder med i det daglige og på amtsplan, samt Historisk Samfund for Ribe Amt skal også have tak for godt og konstruktivt samarbejde.

Jørgen Dieckmann Rasmussen, formand

Amtskonsulentens beretning for 1995

Her på næsten selve dagen for begyndelsen på mit tredje år som konsulent for Ribe Amts Lokalarkiver kan jeg se tilbage på to år, der har været fyldt med aktivitet. Det første år brugte jeg mange kræfter på at sætte mig ind i lokalarkivverdenens krinkelkroge, mens det sidste år har været præget af stor aktivitet på en lidt anden måde. Ribe Amts Lokalarkiver har nemlig i det forgangne år afholdt en del arrangementer. Der har været et konserveringskursus, som var spændende og udbytterigt, og hvor deltagerne fik mange gode råd og tips til arkivets dagligdag. Men desværre var tilslutningen ikke helt tilfredsstillende. Der har været en temaaften, hvor Ole Brage fra Danmarks Radio ikke bare viste lokalhistoriske film, men også fortalte om opbevaring, konservering, overspilning, o.s.v. Rigtig mange af kredsens medlemmer fik både gode underholdning og gode råd med hjem den aften.

RALs modulkurser

Og så har Ribe Amts Lokalarkiver jo gennem længe tid arbejdet på at tilrettelægge og gennemføre en række kurser for amtets arkivmedarbejdere med det formål at give deltagerne kendskab til områder og emner indenfor arkivverdenen samt udstyre dem med metoder og værktøjer, som de kan have gavn af i arkivets dagligdag. Foreløbig har der været afholdt to kurser i rækken, som skal løbe til og med næste forår: Et aftenkursus i januar med overskriften *Arkivorganisation og arkivindretning*, hvor der blev undervist i organisation, vedtægter, finansiering, lokale- og opbevaringsforhold, konserveringsspørgsmål, o.s.v. I februar blev der afholdt et lørdagskursus om *Arkivarbejde*, hvor Olga Pedersen fra Aastrup Sognearkiv og Else-Marie Poulsen fra Esbjerg Byhistoriske Arkiv underviste i indkomstjournalisering, registrering af arkivfunds og billeder, søgesystemer og hvad der ellers hører. Begge arrangementer var en helt overvældende succes: For det første var der rigtig mange tilmeldte til begge kurser, 41 i januar og 46 i februar, og det var medarbejdere fra både gamle og nyere arkiver, og ofte flere fra samme arkiv. Og for det andet har bestyrelsen siden fået mange positive tilbagemeldinger på både form og indhold. Kursusrækken fortsætter i efter-

året 1996, hvor der vil blive taget fat på emner som en almen orientering om arkivanvendelse og arkivmuligheder, opslagsværker og håndbøger, Danmarkshistorien i store træk, gotisk skrift og formidling. På de kurser, der har været afholdt indtil nu, har det vist sig, at arrangementerne også tjener et socialt formål, fordi amtets arkivmedarbejdere kan møde hinanden der - snakken er i hvert fald gået livligt på kryds og tværs - så RAL håber, at tilslutningen fremover vil være lige så stor, og at kursusrækken også fremover kan tjene flere formål, nemlig både noget fagligt og noget socialt.

Vejledning

I årets løb har jeg ydet en del vejledning og kursusvirksomhed i mindre målestok. Jeg har været på besøg på flere arkiver i amtet med et mindre kursusforløb i tasken, for eksempel over tre gange, ofte om registrering, enten for et enkelt arkiv eller for flere arkiver fra samme kommune. På den måde kan RAL tilgode se alle amtets lokalarkiver, og tilrettelægge mindre kurser i arkivfunktioner helt efter individuelle behov. Jeg har også varetaget specialarrangementer, for eksempel en eftermiddag for arkiverne i en kommune, hvor dagens emne var ophavsretsloven. Jeg har også ydet almindelig vejledning og givet gode råd, både ved besøg og pr. telefon. Det har for mig været tydeligt at mærke, at flere og flere bliver opmærksomme på den konsulentmulighed, vi er så heldige at have i Ribe Amt, og jeg synes, at der er flere og flere, der henvender sig til mig med allehånde spørgsmål og problemer. Det er jeg meget glad for, så jeg vil opfordre jer til at fortsætte i den gode ånd og bruge mig som konsulent. Det er det, jeg er ansat til.

Arkivguide

Ribe Amts Lokalarkiver har jo besluttet at udgive en guide over arkiverne i amtet, og det arbejde er så småt ved at gå i gang for alvor. RAL forestiller sig, at en sådan guide vil være en stor hjælp i arbejdet med at gøre opmærksom på os selv som institution, samtidig med at det vil gøre aktiviteterne i lokalarkiverne mere synlige og nemmere at bruge. Forhåbentlig kan det skabe en øget interesse, både med hensyn til nye medarbejdere og flere afleveringer. Det er hensigten, at guiden skal indeholde faktaoplysninger om lokalarkiverne, og være en kombination af

håndbog, generel information om lokalarkiverne samt beskrivelse af samlingerne. Der er blevet sendt spørgeskemaer ud til arkiverne, og jeg har allerede fået nogle udfyldte skemaer retur. Jeg vil i øvrigt tage på besøg på de enkelte arkiver for at diskutere udfyldelsen samt få lejlighed til at høre nærmere om det enkelte arkivs situation, behov og eventuelle trængsler. Det er nemlig en af de ting, som jeg opfatter som min rolle som konsulent: Efterhånden at få fingeren på pulsen med hvad der sker på de enkelte arkiver, og hvor RAL kan bruge konsulentvirksomheden på den bedste måde.

Beretninger og RAL-Nyt

I 1995 redigerede jeg som året før jeres beretninger for 1994. Arbejdet med beretningerne giver et godt indtryk af, hvad der foregår ude på arkiverne, og giver mig et godt indblik i jeres dagligdag. I året, der gik, har jeg også arbejdet sammen med RAL-Nyts redaktør, Olga Pedersen, om RAL-Nyt, der udkom tre gange sidste år. Det er sjovt at arbejde med den side af RALs virksomhed også, men jeg kan vist godt tillade mig at komme med et lille hjertesuk her, på både redaktørens og egne vegne: Vi savner ind i mel-

lem at kunne bringe stof i bladet, der kommer fra jeres, RALs medlemmers hverdag og kuglepenne. Vi vil vældig gerne kunne bringe mere stof om arrangementer, udgivelser, artikler, udstillinger, spændende afleveringer, og alt det andet, der sker på arkiverne. For eksempel må der være mange af jer, der lavede særlige arrangementer, og måske skrev en artikel eller andet, i forbindelse med befrielsesjubilæet sidste år, og det vil vi gerne delagtiggøre resten af læserskaren i. Så jeg må gentage formandens opfordring: Skriv til jeres eget blad.

Afslutningsvis vil jeg endnu en gang opfordre jer til i situationer, hvor I har råd og vejledning behov, at kontakte mig, så jeres konsulent bliver brugt. Ribe Amts Lokalarkiver er en af de foreløbig tre kredse i landet, der har en konsulent - der er vist for nylig bevilget midler til en tilsvarende ansættelse i Viborg amt - og da det er et godt tilbud, kan jeg kun sige: Prøv det - og brug det!

Til slut vil jeg gerne takke de lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt og RALs bestyrelse for et godt samarbejde og et godt arbejdsår i 1995.

Birte Herreborg Thomsen, amtskonsulent

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver 1995

Billund Kommune

Lokalhistorisk Arkiv

Billund Centret, 7190 Billund. Tlf.: 75 33 24 72.
Åbningstid: Tirsdag kl. 19-21 eller efter aftale.
Leder: Kaj Schmidt, Søndermarksvej 411, 7190 Billund.
Tlf.: 75 33 13 92.

Der har været 45 besøgende på arkivet, og der er indkommet 43 afleveringer, hvoraf den vigtigste er en samling lydbånd med optagelser, hvor 35 meget og mindre kendte Billund-borgere i 1984/85 fortæller til Sigurd Madsen om sig selv og deres kendskab til mange lokalhistoriske begivenheder.

Arkivet har sammen med biblioteket stået for en udstilling i Billund Centret ved markering af 50-årsdagen for afslutningen af 2. Verdenskrig. Vejle Amts Folkeblad skrev den 28. april 1995, at arkivet havde rejst en mindesten over flystyrket ved Plouglund Mose for 50 år siden, men det var Lokalhistorisk Forening for Grene Sogn, der stod for dette arrangement. Det er vanskeligt at skelne mellem arkivets og foreningens virke, da foreningens bestyrelse føler sig ansvarlig for arkivets drift, og arkivlederen er med i foreningens bestyrelse. Men foreningens økonomi er privat, og arkivets udgifter dækkes kommunalt. Ingen lønnede medarbejdere.

Arkivet har i slægtsforskningsprogrammet Brothers Keeper registreret alle døbte, viede og døde i Grene Sogn fra kirkebogens begyndelse i 1755 til 1931 med supplerende oplysninger fra slægtsbøger, sognebøger, skifter, gravsten og personlige samtaler, så oplysningerne går ud over det markerede tidsrum. Derfor er det nu meget let for arkivet at give slægtshistoriske oplysninger videre ved forespørgsler, og det ville være fint, hvis arkivet fra andre steder fra kunne modtage oplysninger om personer, som er rejst fra sognet, så flere data kan samles.

Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse.
Tlf.: 75 33 37 17.
Åbningstid: Tirsdag kl. 19-21 eller efter aftale.
Leder: Sven Tygesen, Stadionvej 4 A, 6623 Vorbasse.
Tlf.: 75 33 31 39.
Arkivets postadresse: Stadionvej 4 A, 6623 Vorbasse.

I 1995 har arkivet modtaget 38 afleveringer, heriblandt to store kasser med kommunalt bilagsmateriale fra begyndelsen af århundredet. Det blev fundet på loftet over hestestalden i en tidligere sognerådsformands gård.

Arkivet har i årets løb arrangeret to store udstillinger, der har været godt besøgt. Besøgstallet i arkivet er ikke højt, men der er til gengæld mange skriftlige og telefoniske henvendelser fra folk, der gransker slægts- og lokalhistorie.

Blåbjerg Kommune

Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv

Sønder Allé 21, 6830 Nr. Nebel. Tlf.: 75 28 71 18.
Åbningstid: Mandag kl. 8.30-11.30 samt efter aftale med lederen.
Leder: Henning Nielsen. Tlf.: 75 28 20 26.

Arkivets mangeårige medarbejder, Thorvald Fog, Henne, fratrådte ved årets slutning. Lokalarkivet er ham megen tak skyldig for et stort arbejde, der var præget af mange års lokalkendskab. Tilvæksten var i 1995 ca. 50. Arkivet har arrangeret en større foto-udstilling i anledning af 50-års jubilæet for Danmarks befrielse. Arkivet har deltaget på såvel personale- som materialesiden ved udgivelsen af Outrup Sogns historie efter 1935.

Kaj Christensen, Grindsted, har udgivet Register til Outrup Sogns kirkebøger 1798-1908. Dette væsentlige hjælpemiddel til slægtshistorie kan for 150,- kr. erhverves på lokalarkivet, ligesom hans øvrige udgi-

velser: Navneregistre til de lokalhistoriske værker om Henne, Lunde, Outrup og Nr. Nebel-Lydum sogne.

Blåvandshuk Kommune

Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl. Tlf.: 75 27 15 48.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: L. G. Ipsen, Østparken 92, 6840 Oksbøl.

Tlf.: 75 27 15 89.

1995 bød - kvantitativt set - ikke på de mange afleveringer til arkivet. Blandt afleveringerne bør nævnes personlige beretninger fra tidligere tyske flygtninge; beretningerne er p.t. under vurdering og bearbejdning med henblik på evt. videre formidling. En anden indkomst betød en kærdkommen udvidelse af arkivets håndbibliotek.

Den konsultative virksomhed har stort set været på samme niveau som i 1994. Med nedlæggelsen af den selvejende institution Oksbøl Flygtningelejr

1945-1948 er arkivets forpligtelser her ophørt.

Arkivet modtager fortsat mange fotos, de fleste desværre så mangelfuldt dateret/dokumenteret, at registrering vanskeliggøres.

Kommunens jubilæumsbog, Blåvandshuk kommune, de første 25 år i billeder og tekst, som arkivet forestod redigeringen af, blev vel modtaget af kommunens borgere.

I anledning af 50-året for befrielsen blev arkivet medinddraget i forskellige arrangementer i dagens anledning: Mindehøjtidelighed ved Husbjerg (samt redigering og opskrivning af hæftet Mindelunden ved Husbjerg); besøg af to tidligere lettiske flygtninge fra Blåvandlejren og en fransk statsborger, tvangsudskrevet til tysk krigstjeneste, som oplevede den 5. maj 1945 i den daværende tyske militærlejr (Truppenübungsplatz Oxbøl).

Arkivet har to store projekter på bedding: En billedhistorie med arbejdstitlen Blåvandshuk kommune i gamle fotos og postkort, 1870-1940, og Flygtningelejren i Oksbøl, 1945-48.

De lettiske og franske gæster blev modtaget på rådhuset den 5. maj 1995. (Foto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv)

Bramming Kommune

Bramming Byhistoriske Arkiv

Jernbanegade 8 B, 1., 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Olaf Bak, Sportsvej 7, 6740 Bramming.

Tlf.: 75 17 45 51.

Hvad gaver/afleveringer angår blev året 1995 et usædvanligt godt år for Bramming Byhistoriske Arkiv, idet der indgik i alt 61 sådanne mod 52 året i forvejen. Af besøgende, som havde ærinder af højst forskellig art i arkivet, kom der i alt 37, og af arkivets øvrige aktiviteter forekommer følgende: Besvarelse af slægtsspørgsmål 7, udlevering af div. kopier 7, udlån af fotos m.v. 21, besvarelse af div. forespørgsler 10, ejendomsbeskrivelser 2, bestyrelsesmøder 2 og beskrivelse af opgivet emne 1. Endvidere er der foretaget udklip og registrering af artikler i div. aviser, blade m.v., og arkivlederen har deltaget i 14 møder vedr. bl.a. og især kulturugen.

Arkivet har medvirket (leveret div. former for materialer) til udgivelsen af to publikationer, en om besættelsestiden i Bramming Kommune og en om kommunalreformens 25 års jubilæum.

Gavernes art omfatter bl.a. gamle fotos, protokoller, beskrivelser, bykort, skøder og div. udklip.

Fra starten i november 1959 til dato har arkivet modtaget knap 1200 gaver/afleveringer, hvoraf en del er indgået i egnsmuseets samlinger.

Darum Sognearkiv

Nørrebyvej 12, Store Darum, 6740 Bramming.

Åbningstid: 1. oktober - 31. marts: Onsdag kl. 15-17 samt efter aftale med lederen.

Leder: Erling Schmidt, Refshedevej 9, Store Darum, 6740 Bramming. Tlf.: 75 17 90 11.

Post sendes til lederen.

I 1995 modtog Darum Sognearkiv 16 afleveringer, og 18 personer har aflagt besøg i arkivet. Udover henvendelserne i arkivets åbningstid har der været en del skriftlige og telefoniske henvendelser bl.a. fra slægtsforskere. Tre Darum-borgere, der stod for at skulle restaurere deres huse, henvendte sig i arkivet for at se billedmateriale, der viste husenes oprindelige udseende. I 2 af tilfældene var arkivet i stand til at give de ønskede oplysninger.

Udover det løbende arkivarbejde og besvarelse af henvendelser var 1995 et år, der var præget af flere

Møllebakken i Store Darum. Møllen blev opført i 1855 og - efter forgæves forsøg på at bevare den - nedrevet i 1965. (Foto: Darum Sognearkiv)

udadvendte aktiviteter. Den første store opgave var arbejdet i forbindelse med markeringen af 50-året for Danmarks befrielse. Arkivet deltog i arbejdet med at arrangere en udstilling på Bramming Egnsmuseum. Temaet for arkivets udstilling var Atlantvolden. Vadehavskysten i Darum Sogn var en del af denne befæstning og ved hjælp af sand, marehalm og gamle miner var der forsøgt skabt en illustration af strandens udseende under besættelsen. Opstillingen var underbygget med plancher med kort, der viste placering af minefelter og bunkers. Derudover var den lokale modstandskamp i Bramming Kommune skildret i tekst og billeder.

Senere på året blev 25-året for kommunalreformen markeret. I Bramming Kommune havde man besluttet at markere 25-året ved at udgive et skrift indeholdende en artikel fra hver af de tidligere sogne,

der ved sammenlægningen blev til Bramming Kommune. Skriftet blev præsenteret ved en reception og et åbent hus-arrangement på Bramming Rådhus den 18. november 1995. Arkivets medarbejdere leverede afsnittet om Darum Sogn.

I oktober arrangerede arkivet i samarbejde med Darum Borgerforening et foredrag ved antikvar Stig Jensen fra museet Ribes Vikinger. Emnet for foredraget var lokale oldtidsfund fra Darum Sogn og vikingetidens fundene fra Ribe. 25 personer overværede et spændende foredrag, der blev holdt på en god og levende måde af foredragsholderen.

Gørding Sognearkiv

Plejhjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding.
Åbningstid: 1. og 3. mandag hver måned kl. 19-21.

Lukket i juli måned.

Leder: Nora Olesen, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding.
Tlf.: 75 17 82 50.

Også året 1995 har været et travlt år i arkivet. Vi har ikke modtaget så mange afleveringer, men arbejdet med registrering af tidligere modtaget materiale. I anledning af 50-året for Danmarks befrielse havde vi vor første udstilling i forbindelse med Forårsudstillingen i Gørding-hallen. Udstillingen var godt besøgt. Gørdings borgere er meget interesserede i ejendoms historie. Vore beskrivelser af ejendomme og huse i byen er blevet udvidet med beskrivelser af ejendomme i Bjernstrup. Beskrivelserne er udarbejdet af Ejler Nielsen og Hans P. Hansen. Vor årlige lokalhistoriske aften blev indledt med fortælling om skuespiller N. Johnsen og oplæsning ved Kaja Holst. Derefter læste fhv. købmand i Lourup, P.V. Lund, op. Henry Kristensen spillede på banjo og harmonika til den musikalske underholdning efter kaffebordet. 4. maj 1995 var der fælles arrangement for hele sognet. Vi startede med fest/mindegudstjeneste i kirken, derefter fakkeltog til Gørding-hallen, hvor tre Gørding-borgere fortalte om deres oplevelser 4. maj 1945. Arkivet havde arrangeret en fin udstilling i forbindelse med arrangementet i hallen. Arkivet har i årets løb leveret stof til et hæfte udgivet i anledning af befrielsesjubilaet og et hæfte udgivet i anledning af 25 året for kommunesammenlægningen. Bogen Træk af Gørding Sogns Historie 2 udkom i efteråret. Der er endnu et lille restoplæg. Der er også fremstillet et hæfte om Varhogårds deling og udstykning,

forfattet af Ejler Nielsen med hjælp af Hans P. Hansen.

Fra Brandkassefonden Sydvest har vi modtaget en pengegave til indkøb af edb. Vi er nu i gang med registrering af vor store billedsamling på Arkibas. Arkivet har i årets løb været besøgt af ca. 160 personer. Arkivets medarbejdere har i årets løb været med til kurser og møder i RAL.

Hunderup Sognearkiv

Kjærgårdvej 9, Hunderup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Vinterhalvåret: 1. mandag hver måned kl. 19.30-21.30 samt efter aftale med lederen.

Leder: Thea Boesen Smidt, Puggårdsvej 3, Sejstrup, 6740 Bramming. Tlf.: 75 17 33 42.

1995 har været et travlt år for Hunderup Sognearkiv. Vi har deltaget i forskellige arrangementer. Det største var festen på Riber Kjærgård Landbrugsskole den 4. maj 1995 - 50-året for Danmarks befrielse. Arkivets medvirken bestod i en udstilling af forskelligt materiale fra tiden 1940-45. Meget havde vi ikke i vort arkiv, men med stor velvillighed fra befolkningens side fik vi slet ikke så lidt samlet sammen.

To medlemmer fra bestyrelsen fortalte om personlige oplevelser fra besættelsestiden. Dagen efter blev udstillingen fremvist for elever i Hunderup Skole. Sidst på året startede en gruppe unge mennesker på et projekt, der skulle munde ud i en videofilm om Bramming Kommunes herregårde. For Hunderup Sogns vedkommende blev det naturligvis om Riber Kjærgård. Arkivets indslag blev om fattiggårdsperioden fra 1866-1940. Videofilmen om eneboeren Franciska Hanberg i Hollænderskoven har vi fremvist ved forskellige lejligheder.

I årets løb har vi modtaget 30 afleveringer. Deriblandt 3 protokoller fra dengang Riber Kjærgård var fattiggård. De er fra perioden 1885-1918. En gymnastikforeningsprotokol fra 1907-1929 dukkede frem ved en oprydning og blev derefter afleveret til arkivet.

Vi har haft rigtig mange henvendelser fra folk, der søger oplysning om deres slægt, hvilket vi forsøger at hjælpe med, så godt vi kan. I vort lille lokale sogneblad Landsbyposten, der udkommer hver måned, prøver vi på at få en lille beretning med hver gang. Og beretninger har vi mange af.

Fra dødsboet efter gdr. Niels Møller i Kragelund, der var mindesamler, har vi mange notater om høst-

skikke, tørvegravning, Kragelunds gravhøje, sognets fattighuse, Frederik VII's besøg i Bramming, og sagnet om Kømmelkonens blomsterskål. Alt er skrevet ned med blyant på gamle bagerposer, brugte kuverter og andet tilfældigt papir.

I den gamle fattiggårdsprotokol lå der en beretning om en lille dreng, Sognets barn, skrevet af fattiggårdsbestyrer Morten Sørensen. Rørende fortæller han om den lille forældreløse dreng, der kom til Kjærgård før han kunne gå, og i al sin tid holdt forbindelsen ved lige; det var jo hans hjem. Allerede som 10-årig måtte han hver sommer ud at tjene, og fra konfirmationsalderen måtte han helt og holdent klare sig selv. Efter soldatertiden rejste han ud i verden, og i USA tog han et højskoleophold. Han klarede sig godt og fik set meget, men aldrig glemte han sit barndomshjem Kjærgård Fattiggård. Ofte sendte han brev hjem.

Den slags giver inspiration til arbejdet i et lokalt arkiv.

Vejrup Sognearkiv

Skolevænget 3, Vejrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 15-17 samt efter aftale med lederen.

Leder: Verner Thomsen, Kærvej 15, Vejrup, 6740 Bramming. Tlf.: 75 19 01 64 eller 75 19 00 63.

Vi har i årets løb haft flere afleveringer end sædvanligt, ialt 44, fra 24 givere og det må betegnes som meget tilfredsstillende.

Der var mødt over 100 frem til vores sogneaften på Vejrup Kro, hvor tre lokale foredragsholdere fortalte om oplevelser fra sognet. Der var også lejlighed til at se eller gense Vejrup-filmen. Årets udflugt gik til Mandø.

Vi har i arkivudvalget overvejet at ændre arkivets registreringsmetode, og amtskonsulent Birgitte Thomsen har været på besøg i arkivet for at fortælle om det.

Vi har fra Bramming Kommune fået en bevilling på 5000,- kr. fra kulturudvalget, og 10.000,- kr. fra Brandkassefonden Sydvest Vejen. Pengene fra kulturudvalget er brugt til en bedre belysning i lokalet, og for de 10.000,- kr. er der købt en brandsikker boks. Vi har fået tilsagn om et skrivebord samt kartoteks- og reolskabe fra Andelskassen Grimstrup og en reol fra biblioteket i Vejrup.

Vester Nykirke Sognearkiv

Hovedvej A1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Louise Hansen, Hovedvej A1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming. Tlf.: 75 19 10 37.

Der er ikke sket det helt store i Vester Nykirke Sognearkiv i året, der gik. Nu har vi nok fået det ind til arkivet, som vi kan regne med, det er også helt pænt efter så lille et sogn, som Vester Nykirke jo er. Men måske dukker der noget op igen, det kunne være rart, det er i hvert fald rart at mærke, når der er interesse for arkivet, og det synes jeg gennemgående der er, vi er ikke helt glemt.

Brørup Kommune

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup.

Åbningstid: Torsdag kl. 15-17 eller efter aftale.

Leder: Laurits Clausen, Hyacintvej 6, 6650 Brørup. Tlf.: 75 38 18 55.

Arkivet har i år modtaget 20 nye indleveringer og omkring 30 indleveringer til sublimering af materiale vi i forvejen har indregistreret, det være sig både fotos og gamle skøder fra omkring 1840 samt protokoller fra nedlagte foreninger.

Arkivets besøgstal er igen i år steget betydeligt, flere og flere ser deres interesse i at se og høre, hvad deres forfædre har foretaget sig og helst så langt tilbage som muligt. Der stilles større og større krav til lokalarkiverne, det bliver forlangt, at vi skal vide alt om hvad der er sket i lokalarkivets område, hvor de forskellige bor eller har boet, hvem der var i familie med hvem, spørgsmål der kræver en lokal indsigt på alle områder.

Derfor er det ikke let for nye bestyrelsesmedlemmer, der måske ikke er opvokset inden for kommunens grænser, at bestride de spørgsmål som man til tider bliver stillet over for. Man skal jo også kunne dokumentere svarene gyldighed.

Her er det indleverede materiale på arkiverne jo af alt afgørende betydning. For herved kan de fleste svar fremlægges med skriftlig baggrund. Vi havde igen i år flere henvendelser fra USA og Australien om slægter og pårørende og har kunnet tilfredsstille næsten dem alle.

Vi har fået fremkaldt glasplader indleveret af en

fotograf fra omkring 1900, samtidig har vi overspillet stålband til kassetteband, da det efterhånden ikke er let at finde afspillere til denne type band.

Vi havde på biblioteket en ret stor udstilling i anledning af befrielsen i 1945, den var godt besøgt af unge og ældre, og også folk udefra der var gået under jorden for at lede modstandsgrupper i området. Flere skoler, børnehaver og plejehjem besøgte også udstillingen i de 8 dage, den varede. Arkivet har desuden afholdt et par møder og udflugter.

Esbjerg Kommune

Esbjerg Byhistoriske Arkiv

Torvegade 47, Postboks 522, 6701 Esbjerg.

Tlf.: 75 18 18 55. Telefax: 75 18 09 40.

Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10-16, torsdag tillige kl. 16-18.

Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

Også 1995 betød ændringer i arkivets virksomhed. Mest grundlæggende slog det igennem i en ny økonomisk styreform, idet en såkaldt udvidet ød-ordning blev rammen. Den gav bl.a. mulighed for at ansætte personale kortere eller længere tid uden at skulle sætte det store bureaukati i gang, blot det finansieres af egne midler, via tilskud, indtægtsdækket virksomhed og lignende.

Samtidig med ød-ordningen blev der vedtaget et betalingscirkulære for arkivet. Der er fortsat gratis adgang til arkivets udstillinger, og det koster heller ikke noget at bruge arkivets samlinger på læsesalen. Modtager arkivet derimod en forespørgsel, som ikke kan besvares på under 1/2 time, begynder taxameteret at tikke. Det samme er tilfældet, hvis man ønsker arkivets medvirken ved foredrag og foreningsarrangementer uden for normal åbningstid. Taksten er 185 kr. i timen med et week-end tillæg på 50%. Arkivet indførte som den sidste af byens kulturinstitutioner betaling for ydelser uden for normal åbningstid. Museerne har længe haft det, og følgen var et voksende antal henvendelser fra foreninger og institutioner til arkivet om medvirken ved arrangementer. Det tog efterhånden et sådant omfang, at ressourcerne ikke kunne dække efterspørgslen.

Hvad der umiddelbart forekom som en radikal ændring af virksomheden fik dog ikke voldsomme følger. Brugerne havde forståelse for, at det kostede noget at lægge beslag på en medarbejder en aften,

nogle timer en week-end osv. Ikke mindst amerikanske turister forstår, at slægtsforskning koster, så arkivet er faktisk blevet en valutaskabende virksomhed. Der er registreret 96 skriftlige eller telefoniske forespørgsler for 1995, men kun ca. 20% er lavet som rekvireret arbejde.

Det var dog ikke blot på indtægtssiden, arkivet fik gavn af den nye ordning. Det fik vi også på udgiftssiden. Som følge af en ændret arbejdsmarkedslovgivning måtte vi nemlig fra 1. januar 1995 vinke farvel til 1/2 arkivar- og 1/1 fotografstilling, der var tilknyttet arkivets store fotoprojekt. Takket være de nye muligheder for ansættelse lykkedes det at heltidsansætte fotografen og projektansætte arkivaren.

En af de store arbejdsopgaver i 1995 var markeringen af 50-året for Danmarks befrielse. I tæt samarbejde med cand.phil. Niels Wium Olesen, den nye leder af Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-45, blev der udgivet undervisningsmateriale til folkeskolerne og udgivet et par betydningsfulde bøger om Esbjergs besættelsestidshistorie. Det drejede sig om byleder Frants Gertsens bog »Åh, det var så lidt« - Erindringer fra besættelsestiden og modstandskampen i Esbjerg, samt brevsamlingen byggende på Else og Otto Baches breve Alt vel her - Breve mellem Esbjerg og København fra krigsårene 1939-1945. Bøgerne blev præsenteret ved et arrangement i Hovedbibliotekets store sal d. 4. maj, samme dag som arkivets og Historisk Samlings store fælles befrielsesudstilling åbnede. Ved samme lejlighed var der forpremiere på Jens Chr. Topps video En besættelse - erindringer fra Esbjerg 1940-45.

At arkivets formidlingsvirksomhed i 1995 i vid udstrækning havde tilknytning til befrielsesjubilaet kan næppe overraske. Det var emnet fremfor andre i 1995. Det blev til mange foredrag om emnet, men det lykkedes heldigvis at lægge nye vinkler ind, bl.a. takket være nye afleveringer.

Et væsentligt element i arkivets virksomhed er kursusvirksomheden, som i de fleste tilfælde arrangeres i samarbejde med Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske Forening. I 1995 har der bl.a. været afholdt kurser i arbejdet med lokal- og personalhistorie. Der har også været et kursus i nyere dansk historie samt et kursus med titlen Mennesker og begivenheder i dansk historie efter 1848. Slægtsforskerne er blevet tilgodeset med kursustilbud og to studieture til landsarkivet i Viborg. Kurserne spiller

en stor rolle for aktivt arbejdende lokalhistorikere og slægtsforskere, og det afspejles bl.a. i arkivets indlånsvirksomhed, der i 1995 omfattede indlån af i alt 164 enheder til 14 personer.

De to nævnte bøger, som blev udgivet i maj, var ikke de eneste udgivelser i 1995. Sidst på året udgav arkivet Finn Jessens store postkortbog Hilsen fra Esbjerg - Esbjerg Postkort 1897-1975 samt Anne Dorthe Rankenberg Hansens og Anders Peter Bruuns hæfte om H. C. Ørstedes Gade. Det skete i tilknytning til Bymidteprojekt Esbjerg, som i øvrigt aftog et oplag af hæftet som julehilsen til involverede i projektet. Af andre udgivelser fra 1995 kan nævnes Esbjerg-kalenderen samt den første serie historiske postkort fra Esbjerg.

Byhistorisk Arkiv modtog 217 afleveringer i 1995, heriblandt rigtig mange fotos. Adskillige af disse kom ind i forbindelse med »kvartersarrangementer«. Særligt populære foredragsarrangementer er Boldesagerdagen, der er den første søndag i marts, samt en Tjæreborg-aften, som regel også i marts. Ved disse arrangementer låner arkivet fotos fra folk, der bor eller har haft tilknytning til området, og af udvalgte fotos fremstilles dias, som vises for et stort publikum, som regel omkring 100 mennesker hvert sted. Meget spændende materiale med gode oplysninger til er kommet i hus på denne måde. Også med hensyn til arkivalier har der været en række større afleveringer. Nævnes kan Premier Is' arkiv, som blev afhentet i forbindelse med virksomhedens lukning, advokat Dueholms arkiv samt materiale fra Centralhotellet og Bangs Hotel. Af større foreningsarkiver kan nævnes Gjesing Husholdningsforening, Kristeligt Sangkor, Universitetsforeningen for det sydlige og vestlige Jylland (supplementsaflevering), Ribe Amts Lægekredsförening (supplementsaflevering), Tjæreborg Engvandingsselskab, Forum Beboerforening, Esbjerg Musikforening, Esbjerg Forbrugergruppe, Petroleum Wives Club samt Esbjerg Lokalkreds under Jord, Arbejde og Kapital. Det meget store indslag af arkiver med tilknytning til Esbjergs musikliv er ikke mindst kommet ind takket være de omfattende studier af emnet, som Per Günther er i færd med og som forhåbentlig munder ud i en bog i 1997.

1995 blev også »store kirkebogsår«. Størstedelen af arkivets omfattende bestilling på 27.059 mikro-kort (= 219.853 kr.) af kirkebogskopier fra det nørre-

og sønderjyske område blev leveret. Hermed har Byhistorisk Arkiv mikrokort af alle sønder- og nørrejyske kirkebøger indtil 1892. Kortene skulle først registreres på edb, inden de blev stillet til rådighed for publikum. Når de bliver tilgængelige, vil arkivets besøgstal utvivlsomt stige. I 1995 var det uændret i forhold til 1994.

Et væsentligt arbejdsområde i 1995 var desuden Esbjerg Kommunes arkiv. Udover det løbende ekspositionsarbejde var det koncentreret om udarbejdelse af en journalhåndbog. Det er sket i samarbejde med en nedsat journalgruppe. I et mindre forum er der desuden arbejdet med elektronisk journalsystem, og en række forskellige elektroniske journal- og sagsstyringssystemer er blevet vurderet.

En meget stor del af Esbjerg Kommunes fremtidige arkivdannelse vil ske på edb. At sikre den bevarelsesværdige del af dette materiale er en kæmpeopgave for fremtiden. Vores nuværende personalesammensætning kan ikke løse opgaven, så ved efterårets organisationsgennemgang blev der da også enighed om at søge den nuværende rådhusarkivarstilling omdannet til en edb-manager-stilling.

Guldager Sognearkiv

Guldagervej 76, 6710 Esbjerg V.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Christian Jakobsen, Guldagervej 76,
6710 Esbjerg V. Tlf.: 75 11 60 24.

Arbejdsgruppen på fem medlemmer, som i 1994 blev nedsat med det formål at oprette et lokalarkiv, har i 1995 fortrinsvis koncentreret arbejdet omkring i-standsættelse af lokaler og sortering af modtaget materiale. Fået de organisatoriske forhold i orden med vedtægter for den selvejende institution Guldager Sognearkiv og valgt en styrelse på 5 medlemmer. Guldager Borgerforening udpeger to af styrelsens medlemmer. Samarbejdet med borgerforeningen har flere fordele, bl.a. økonomisk, samt at arkivet kan meddele sig i borgerforeningens medlemsblad. Arkivets medarbejdere afventer kurser, som afholdes først i 1996, før arbejdet med registrering og arkivering m.v. kommer i gang. Officiel indvielse af arkivet forventes til september 1996.

Hjerting Lokalarliv

Gl. Guldagervej 14, 6710 Esbjerg V.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Grete Gregersen. Tlf.: 75 11 57 87.

1995 var et meget spændende år for Hjerting Lokalarkiv. Efter på 4. år at være i etableringsfasen lysnede det i 1995, hvor Esbjerg Kommune bevilgede midler til arkivet. Arkivet har fået et lokale i Jon og Dittes Hus i Hjerting, som er blevet indrettet med reoler og læsepladser. Der mangler dog stadig et arbejdsbord.

Hjerting Lokalarliv har gjort opmærksom på sin eksistens gennem den lokale avis, Hjerting-Posten, og det har sammen med et Åbent Hus-arrangement for byens borgere, hvor arkivets medarbejdere bl.a. fortalte om arkivet, ført til adskillige afleveringer. Arkivet har fået et brev fra 1864, som en arbejdsmand fandt omkring 1970 ved renovering af et hus i Hjerting; der er kommet brev fra Canada fra en dame, der var ung pige i huset hos Jon og Ditte, i hvis gård arkivet har til huse; der er blevet afleveret en skudsmålssbog og en søfartsbog fra et Hjerting-skib, der sejlede på Langli i midten af 1800-tallet; og der er optaget fortællinger på bånd ved et arrangement i kirken, hvor ældre Hjerting-borgere fortalte om bl.a. barndommens gade og barndom i Hjerting.

Historisk Samling fra Besættelsestiden

1940-1945

Torvegade 47, Postboks 522, 6701 Esbjerg. Tlf.: 76 10 03 18.

Telefax: 75 18 17 77. E-mail: hsbnwo@post4.tele.dk

Åbningstid: tirsdag kl. 10-12 og torsdag kl. 10-12 og kl. 13-18.

Leder: Niels Wium Olesen.

50-året for Danmarks befrielse blev det naturlige pejlemærke for Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-1945's aktiviteter i 1995. Samlingens pr. 1. januar 1995 ansatte leder, Niels Wium Olesen, blev konsulent for Esbjerg Kommunes jubilæumsaktiviteter, hvorved Samlingen var medvirkende til at sætte sit præg på det store og flotte program, der løb af stablen i april og maj.

Sideløbende med denne konsulentfunktion arbejdede Samlingen med sine egne projekter op til jubilæet. Centralt i dette arbejde stod samarbejdet med Esbjerg Byhistoriske Arkiv omkring projektet Esbjerg besat og befriet. Projektet resulterede i tre

produkter: En udstilling i Byhistorisk Arkivs udstillingslokale, en plakatudstilling bestående af 16 farveplakater med både tekst og fotos samt et tekst- og fotohæfte på 36 sider til byens skoler.

Foruden dette arbejde var der en noget større efterspørgsel end sædvanligt efter Samlingens foredrag både i Samlingens lokaler og ud af huset.

Sideløbende med aktiviteterne i forbindelse med jubilæet har Samlingen fortsat sit sædvanlige formidlende arbejde i form af foredragsrækkerne, Nyhedsbrevet, radiointerviews, artikler i aviser og tidsskrifter samt den daglige betjening af gæster på Samlingens læsesal.

Den uadventede aktivitet har bevirket, at forespørgslerne og afleveringerne til Samlingen stadig er stigende. Samlingen har i 1995 modtaget 26 afleveringer, hvoraf de tre er meget store og interessante personarkiver.

Samlingen har i 1995 stået for en lang række af forskellige aktiviteter: Udgivelse af Nyhedsbrev, udstilling, konferencebesøg i ind- og udland, artikler og anmeldelser i tidsskrifter og dagblade, medvirken ved redaktion af bogudgivelser, deltagelse i tidsskriftredaktion, bestyrelsesarbejde i historiske selskaber samt to sæsoner med foredragsrækker.

Samlingens Nyhedsbrev er blevet udviklet i løbet af året. Især nummer 3/95 og 4/95 afspejler denne udvikling. Sidetallet er steget ligesom layoutet er forsøgt gjort mere spændende, med bl.a. illustrationer. Oplaget er også steget betragteligt, nummer 4/95 blev således trykt i 400 eksemplarer. Nyhedsbrevet kan rekvireres ved henvendelse til Samlingen, hvorefter de fremtidige numre fremsendes automatisk.

Samlingens aftenforedragsrækker var igen i 1995 velbesøgte. I alt 146 mødte op til de to sæsoners foredrag.

I årets løb er Samlingen blevet besøgt af otte skoleklasser, som har modtaget foredrag og er blevet introduceret til Samlingen. Flere skoler i både Esbjerg og resten af landet har fået tilsendt materiale om specifikke sider af besættelsestidens historie ligesom et større antal elever fra både folkeskolen, gymnasierne, HF og HTX har opsøgt Samlingen for at få hjælp til opgaveskrivning. Hertil kommer fem foreningsbesøg på Samlingen.

Foruden undervisningstilbudene i institutionens

lokaler har Samlingens leder og frivillige medarbejdere været flittige foredragsholdere rundt omkring i landet. De fleste har været foreningsforedrag, men nogle har også været på danske universiteter og et enkelt var på en konference i Turku, Finland.

Samlingen blev i efteråret koblet på det verdensomspændende Internet. Det er nu således muligt at komme i kontakt med Samlingen ved hjælp af en PC med modem og Internet-adgang. Fremover vil korrespondance og forespørgsler kunne behandles ad denne kanal på samme måde som telefoniske og skriftlige pr. almindeligt brev. E-mail-adressen er: hsbnw@post4.tele.dk.

Samlingens leder, Niels Wium Olesen, har fået offentliggjort flere artikler og anmeldelser i historiske tidsskrifter i ind- og udland, hertil kommer redaktørarbejde ved bogudgivelser. Blandt Samlingens frivillige medarbejdere har Ib Rahbek offentliggjort artikler i tidsskriftet Håndslag og i Uppsala Nya Tidning.

Samlingen har, udover samarbejdet med Esbjergs øvrige kulturinstitutioner arbejdet sammen med flere af de andre nationale og internationale institutioner, der beskæftiger sig med besættelsestiden og Anden Verdenskrig. Det kongelige Bibliotek og Frihedsmuseet i København kan nævnes i den forbindelse.

Niels Wium Olesen deltager i et netværk af yngre besættelsestidsforskere, der alle arbejder på at opnå Ph.D.-graden. Igennem dette arbejde udbygges de i forvejen gode relationer til universiteterne.

Hostrup Sognearkiv

Kokspang Fritidscenter, Kokspangvej 54, 6710 Esbjerg V.
Åbningstid: Første torsdag hver måned kl. 19-21 samt efter aftale.

Leder: Elna Vogt, Kokspang Hedevej 5, 6710 Esbjerg V.
Tlf.: 75 26 91 65.

Post sendes til lederen.

Vi har nu fået godkendt vore vedtægter hos RAL den 28. september 1995 og hos SLA den 28. november 1995. Vi har fået to små lokaler til rådighed på 1. sal i Kokspang Fritidscenter, hvor vi har malet og sat hylde op. Her har vi nu fået samlet mange billeder, både nye og gamle fra sognet og mange foreningsprotokoller. Tre mand var med på RAL-kursus, og skal nu i gang med at registrere vore arkivalier.

Skads Sognearkiv

Kontaktperson: Finn Ryneld, Majgårdsparken 23, Andrup, 6705 Esbjerg Ø. Tlf.: 75 16 00 48.

Skads Sognearkiv er endnu i etableringsfasen, og er nu gået i gang med at søge efter velegnede lokaler. Indsamling af arkivalier er derfor ikke kommet i gang for alvor endnu. Men tre af arkivets medarbejdere har allerede deltaget i RALs kurser for at lægge en god bund af grundlæggende viden til det fremtidige arbejde med registrering af arkivalier.

Vester Nebel Sognearkiv

Vester Nebel Skole, 6715 Esbjerg N.

Åbningstid: Sidste torsdag hver måned kl. 18.30-20.30 samt efter aftale.

Leder: Henning Jørgensen, Lifstrup Hovedvej 54, 6715 Esbjerg N. Tlf.: 75 16 92 46.

1995 er forløbet stille og roligt. Der har kun været få, men dog værdifulde afleveringer. Bl.a. har vi nu fået en videokopi af sognefilmen fra 1957 med indtalt tekst, og en manglende forhandlingsprotokol til en ophørt forening. Den største aflevering var fra skolen i forbindelse med indsættelse af ny skoleinspektør, herunder fik vi en mængde ældre og nyere klasse/skolebilleder. Endelig har vi renskrevet sognets folketællinger fra gotisk håndskrift til almindelig læselig skrift.

Ligeledes har der kun været få besøg. Til gengæld har der været lidt flere telefoniske henvendelser/forespørgsler. En af disse forespørgsler mandede ud i, at forhenværende og nuværende arkivleder holdt et par foredrag på skolen for de ældste elever om det gamle Vester Nebel. Vi håber på, at sidstnævnte vil resultere i et videre samarbejde med skolen, hvor der foregår et Projekt Landsbyliv i samarbejde med Esbjerg Kommune.

1995 blev året, hvor stifteren af sognearkivet, forhenværende skoleinspektør Morten Harborg, efter eget ønske ophørte som leder af sognearkivet efter 15 års virke. Senere på året afgik han ved døden uden forudgående sygdom. Nuværende styrelse håber at kunne videreføre hans arbejde på tilfredsstillende vis.

Der har i året været megen tale om flytning af arkivet, dels p.g.a. en lidet brugervenlig placering, dels mangler børnehaven plads, og dels skal man i gang med bygning af et værested ved skolen for sog-

nets beboere. Det er planen, at sognearkivet skal have et lokale i værestedet. Vi ser således frem til, at vi i 1996 vil være flyttet til dette værested.

Fanø Kommune

Sognearkivet i Nordby

Niels Engersvej 5, Nordby, 6720 Fanø. Tlf.: 75 16 62 60.
Åbningstid: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Anne Jensen, Kikkebjergvej 18, Nordby, 6720 Fanø.
Tlf.: 75 16 32 28.

Nordby-arkivet har i 1995 modtaget 104 afleveringer, herimellem forskellige regnskaber fra forretninger og skibe, udklipssamlinger, forhandlingsprotokoller, jubilæumsskrifter, erindringer, bl.a. En skibsdrengs første rejse, forskelligt om redningsvæsenet, matrikelkort, skøder på ejendomme, jordstykker og skuldgårde (en slags fiskeruser) og mange billeder.

Arkivet arrangerede sammen med Kulturelt Samråd en udstilling i anledning af 50-året for Danmarks befrielse, en udstilling der kulminerede i et besøg på Fanø af den første engelske soldat, der i 1945 besøgte Fanø den 10. maj.

Fra Rådhuset har vi modtaget indbundne årgange af Fanø Ugeblad fra årgangene 1901 til 1981, dog undtaget årgangene 1904, 1905 og 1906. Senere årgange har vi modtaget fra Fanø Bibliotek.

Vi har haft 210 besøgende - heraf tre tyske gæster og tre fra USA. Vi har igen i år modtaget tilskud fra Fanø Kommune, Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond samt Fanø Spare- og Laanekasse. Nordby-arkivet siger mange tak for de bidrag, vi har modtaget - såvel arkivalier som økonomisk støtte.

Sønderho-arkivet

Sognegården, Landevejen 41, Sønderho, 6720 Fanø.
Åbningstid: Mandag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Jørgen Lind, Møllegården, Sønderho, 6720 Fanø.
Tlf.: 75 16 41 14.

Sønderho-arkivet har i 1995 fået omkring 30 afleveringer, der som foregående år omfatter næsten alt fra et enkelt lille stykke papir til en kassefuld. Ældst er materialet om Udskiftning af Jorder i Sønderho 1785, næsten 200 år yngre er Vilkår for sammenlægning af Nordby og Sønderho Sogne - som vi iøvrigt fik i forbindelse med at Fanø Kommune fejrede 25

års jubilæet for storkommunen i Sønderho Forsamlingshus i april - og yngst er gæste- og scrapbøgerne fra Center Fanø - det nu nedlagte asylcenter i Esbjerg Kommunes Feriekoloni i Sønderho.

Stammende fra Kromanns Fabriker A/S har vi modtaget ca. 150 gamle hånd-gummi-stempler - de indgår nu i afdelingen for tryksager!

Fra tøndelægger og priksætter Jens H. Pedersens efterkommere er indleveret bl.a. en skibsbemandingsliste (lægteren Knuddyb), et ordensdokument og en levnedbeskrivelse.

Desuden er indkommet forskellige erindringer, eksamenspapirer (styr mænd m.m.), skøder, breve, udklip, postkort, fotos, m.m.

Til bogprojektet Historien om Fanø-løbene 1919-1924 er indsamlet en mængde materiale - ikke i arkivets regi, men med et vist personsammenfald. En stor del af materialet om Fanø-løbene vil indgå i Sognearkiverne på Fanø efter endt brug.

Samlingen af levende billeder er forøget med nogle videobånd, såvel overspilning af ældre film som nyoptagelsen af mindegudstjenesten i Sønderho Kirke den 4. maj 1995 (optaget i april).

I forbindelse med 50-året for Danmarks befrielse deltog arkivet i planlægningen af festlighederne og i udførelsen af en fotoudstilling, der blev vist i Strien og i Sønderho Forsamlingshus. Midtpunktet i festlighederne blev så absolut Peter Flaherty - den første allierede soldat på Fanø efter befrielsen, og igen på besøg 50 år senere! Arkivet har ikke haft helt så mange besøg i 1995 - der var meget varmt i lokallet i sommer - men har besvaret en del telefoniske og skriftlige henvendelser. I samarbejde med Sønderho Forsamlingshus holdtes en filmaften i sommer - med meget stor deltagelse.

Atter i år har vi modtaget tilskud fra Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond, Fanø Kommune og Fanø Spare- og Laanekasse - tilskud, der sammen med gratis husleje bevirker, at arkivet overhovedet kan eksistere.

Grindsted Kommune

Lokalhistorisk Arkiv, Grindsted Bibliotek

Tinghusgade 16, 7200 Grindsted. Tlf.: 75 32 09 00.

Fax: 75 32 32 94.

Åbningstid: Mandag, tirsdag og torsdag 10.00-19.30, onsdag 14.00-19.30, fredag 10.00-17.00 og lørdag 10.00-13.00.

Leder: Bodil Stubdrup. Tlf.: 75 32 07 84.

Arkivet har i 1995 modtaget 30 afleveringer, hvoraf ingen har været voldsomt store. Et udpluk: Forhandlingsprotokoller fra en grundejerforening, arkivalier vedr. en gård i Vesterhede, regnskaber fra en skotojsbutik, erindringer fra livet på en gård 1936-1980.

Brugen af arkivet har været mangesidig. I forbindelse med Grindsted-Vorbasse Museums og Den Jydske Sparekasses 3-binds projekt om Grindsted-Billund-egnens historie, er der trukket meget på arkivets samlinger. 1. bind, Hedens hemmeligheder udkom i september.

Udgivelsen af Hans Knudsens To slægter fra Grindsted-egnen støttede sig i høj grad på arkivets samlinger. Jens Madsens projekt om Vestersognets gårdhistorie skrider godt frem, alle ejerlav nord for åen er nu dækket ind. Et par af arkivets brugere igangsatte et projekt med edb-registrering af kirkebøger. Vi forventer ad den vej at få et godt værktøj til søgning på personoplysninger.

Vi har i 1995 fået tilknyttet to frivillige medarbejdere og har ad den vej fået sat skub i tingene, ikke mindst i registreringen af arkivalier på edb (Arkibas blev taget i brug i 1995). Der påbegyndtes endelig en løbende registrering på bibliotekets edb-system af lokalt avisstof, der skal danne grundstammen i en omfattende lokalbibliografi.

Bodil Stubdrup overtog posten som leder af arkivet, herved bragtes formalia i overensstemmelse med det sidste par års faktiske forhold. Arkivet fungerer dog stadig som en afdeling under biblioteket.

Hejnsvig Lokalhistoriske Arkiv

Hejnsvig Skole, Bakkevej 9, 7250 Hejnsvig.

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 14-16 og 3. onsdag hver måned kl. 18-20.

Leder: Hans Jensen, Højene 1, 7250 Hejnsvig.

Tlf.: 75 33 58 57.

Hejnsvig Sognearkiv har i 1995 modtaget 213 stk. arkivalier, fordelt i året på 22 indkomstjournaler, hvilket vil sige, at der ca. har været en indlevering til arkivet hver 14. dag. Registreringen af de indkomne arkivalier arbejder formanden og lederen med nogle timer hver uge. Vi håber at nå igennem i løbet af året.

Der har været to mand på besøg på Landsarkivet i Viborg, det er en god ting at have set hvorledes man arbejder der.

Fra Haderslev Museum modtog vi brev om, at man der havde en del glasplader liggende, fotografert i Hejnsvig-området 1928-1930. Vi fandt 30 stk. - men næsten alle ejendomme var tækket med stråtag og ukendelige for vi yngre. Derfor havde vi to indlæg i henholdsvis Vejle Amts Folkeblad og Jydske Vestkysten. Det var der seks, der reagerede på, dog var ikke alle enige om det samme.

Til vores generalforsamling havde vi lavet en udstilling med billeder af alle de gårde, vi har billeder af i arkivet, det gav lidt ekstra oplysninger til gård-beskrivelserne.

Pr. nytår var vi 43 medlemmer i Hejnsvig Sognearkiv.

Helle Kommune

Agerbæk Lokalhistoriske Arkiv

Sognelunden, Fåborgvej 151, 6753 Agerbæk.

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 14.00-16.00

eller efter aftale.

Ledere: Hans Nielsen, Skovgårdsvej 23, 6753 Agerbæk.

Tlf.: 75 19 60 98.

Edith Ehmsen, Fåborgvej 131 E, 6753 Agerbæk.

Tlf.: 75 19 62 09.

Den 1. maj 1995 fik vi en ny medhjælper på arkivet, Edith Ehmsen. Vi håber, at hun kan afse tid fremover til hjælp ved registreringen. Vi har i årets løb modtaget en del afleveringer, både billedmaterialer og andre effekter, såsom skøder, protokoller, m.v. Besøgende har der kun været få af, men vi prøver om vi kan skabe mere interesse for arkivet.

Vi har vist lysbilleder af ældre personer og ejendomme fra Agerbæk og omegn, det var der stor interesse for og god tilslutning til.

Arkivet var med til at holde mindefest den 4. maj 1995 for Danmarks befrielse for 50 år siden og afslutningen på 2. verdenskrig.

Udflugten den 6. juni 1995 gik til Grindsted, hvor vi så besættelsesmuseet, der er et af de bedste i landet. Der var god tilslutning til turen.

Vi har fået støtte fra et par fonde, men befolkningen i Agerbæk og omegn har også støttet os.

Mikrofilmene af kirkebøgerne i Helle Kommune har vi fået, samt en fremviser, men det er ikke blevet brugt meget endnu; men det kommer nok, håber vi.

Fåborg Lokalhistoriske Arkiv

Fåborgvej 38, Fåborg, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Ane Marie Nielsen, Fåborgvej 18, Fåborg, 6818 Årre. Tlf.: 75 19 50 59.

I året 1995 er indkommet to forhandlingsprotokoller, samt flere skøder fra gårde og huse, 200 breve gennem 60 år, og en levnedbeskrivelse. Der har været mange henvendelser fra slægtsforskere, og 3 piger fra 9. klasse har fået hjælp om emnet Vores hjemstavn. Arkivet hjalp med Fåborg Brugsforenings 75 års jubilæum.

Foreningen har arrangeret generalforsamling i februar med museumsinspektør Søren Manøe, som fortalte om fattigvæsenet, og 4. maj-fest sammen med menighedsråd, borgerforeninger og lokalhistoriske foreninger i Agerbæk og Årre. Pastor Eva Søe talte i Agerbæk Kirke, og spejdere gik fra kirken til hotellet med fakler. På hotellet samledes mange mennesker til kaffe og fællessang ledet af Niels Ibsen Vrenderup. Ane Marie Nielsen fortalte om de fem år her på egnen.

Udflugten gik i år til Gredstedbro, hvor vi så privat dyrkning af orkidéer, og senere gik turen til Mejlbj, hvor et privat museum blev forevist. Turen sluttede på Foldingbro Kro.

Ved Åbent Hus-aftenen fortalte arkivlederen om hvad arkivet kan berette, ledsaget af enkelte ting som illustration, og som afslutning blev der vist lysbilleder fra egnen.

Grimstrup Lokalhistoriske Arkiv

Grimstrup Bibliotek, Grimstrup, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Dagmar Lyndgaard, Trehøjevej 16, 6818 Årre. Tlf.: 75 19 21 85.

Vi har haft mange afleveringer til arkivet i 1995. I alt 21 indleveringer samt billeder. Mange af billederne har vi kun til låns, hvorfor vi må have lavet kopier af dem.

Det har været småt med besøg på arkivet, men der har været en del telefoniske forespørgsler, som vi besvarer efter bedste evne. Kirkebøger på mikro-kort er kommet fra Landsarkivet i Viborg.

Vi havde generalforsamling i marts, som sprængte alle rammer. Som foredragsholder havde vi museumsinspektør Ole Faber fra Varde, der fortalte og vi

ste lysbilleder fra Endrupholm. Leo Nissen viste lysbilleder, som viste årets gang på en gård dengang man brugte heste til arbejdet.

Vi havde en god sommerudflugt til skolemuseet i Hodde og Ølgod Museum, hvor vi drak kaffe. Vi besøgte samtidig Hjedding Andelsmejeri, det var en dejlig aften - Ølgod Museum var især interessant.

Næsbjerg Sognehistoriske Arkiv

Troesmosevej 2, Næsbjerg, 6800 Varde.

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 18.30-19.30 eller efter aftale med lederen.

Leder: Gunnar Pedersen, Villavej 11, Næsbjerg, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 72 39.

Vi har i Næsbjerg ikke haft de store udsving i 1995, men har dog modtaget en del afleveringer. Vi er i gang med at tage billeder af gårde og huse i sognet, men mangler en del endnu. Vi har haft en del flere besøgende, som også sidste år, men dog ikke i besøgstiden. Skolen har også brugt arkivet en del. Vi har haft et godt årsmøde og en god udflugt sammen med Nordenskov. Der er nu ca. 214 medlemmer, der betaler kontingent, og desuden får vi en gave fra brandkassen og et tilskud fra kommunen, så vores økonomi kan nok nå sammen. Det vi mest mangler er lidt større lokaler, da vi kun har et lille rum oven på skolen.

Vester Starup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Helle Plejehjem, Vinkelvej 2, Tofterup, 7200 Grindsted.

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14-16.

Ledere: Frede K. Madsen, Svinget 13, Tofterup, 7200 Grindsted. Tlf.: 75 33 72 23.

Kristian Mathiesen, Smedebakken 31, Starup, 7200 Grindsted. Tlf.: 75 33 70 27.

Arkivet modtog i 1995 en såkaldt facitliste fra Starup Mejeri. Det er en prisliste, hvor man kan se hvad mælken har kostet gennem tiderne, udgivet i 1914. Ligeledes har vi fået en del protokoller fra idrætsforeningen, herunder bl.a. ungdomsforeningen, gymnastikforeningen, skytteforeningen og ringriderforeningen. Desuden en beretning om kirkeorglet i Hjern Missionshus, udgivet af Andre Palsgård. Her fortælles om hvordan man fandt ud af at der på loftet i Starup Kirke og på loftet i Hjern Kirke lå stumper af gamle orgler. Ved hjælp af en dygtig orgelbygger fik man sat stumperne sammen til et brugeligt orgel, som nu altså findes i Hjern Missionshus.

Arkivet har medvirket i 4. maj-festlighederne, med bl.a. en udstilling på Tofterup Hotel. De ældste skoleklasser viste stor interesse. Sommerudflugten var arrangeret i samarbejde med aftenhøjskolen, turen gik til Grindsted, hvor vi så besættelsessamlingen, derefter gik turen videre til Kvie Sø, hvor der blev serveret kaffe.

Vi har haft otte besøgende, hvoraf hovedparten har været interesseret i slægtsforskning. Ligeledes har husholdningsforeningen været her.

Øse Sognearkiv

Stationsvej 3, Nordenskov, 6800 Varde.

Åbningstid: 1. og 3. mandag hver måned kl. 14-16 samt efter aftale med lederen.

Leder: Johannes Madsen, Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde. Tlf.: 75 29 81 59.

Det vigtigste, der er sket i året 1995 er udgivelsen af sognebogen Øse Sogn 2. Der gik ærligt talt megen tid med at få stoffet samlet og gjort klar til trykkeriet, men rart var det at få det ud af huset.

Vi modtog en stor aflevering fra Øse Brugs, indeholdende diverse gamle papirer. Materialet havde været opbevaret i et pengeskab, der havde stået på et tømrerværksted i en lang årrække. Det indeholdt hovedbøger, vare- og regnskabsprotokoller, ejendoms- og lånepapirer samt kvitteringer for regninger. Fra lillebilforretningen Rita og Søren Kristian Hansen modtog vi 80 autoriserede kørebøger for sygetransport.

Fra Niels M. Nielsens bo, efter han flyttede på plejehjem, har vi modtaget 16 regnskabsbøger fra hans og Annas franskvaskeri. Afleveringen indeholdt endvidere en gammel bibel og nogle religiøse bøger og skrifter. Vi modtog en hundrede sider lang håndskrevet rejsebeskrivelse af en næsten 100-årig dames besøg i USA.

Vi har modtaget en del billeder, bl.a. 10 konfirmandbilleder.

Der har som sædvanlig været en del henvendelser om oplysning om slægt, og vi har kunnet hjælpe i de fleste tilfælde.

Af arrangementer har vi haft de sædvanlige, årsmødet med tale af Trine Nielsen, Vostrup. Sommerudflugten gik til Smedenes Hus i Lem. Besøgstallet i arkivet var lidt mindre end året før, når vi ser bort fra reception og åbent hus i anledning af bogudgivelsen. I den anledning havde vi ca. 100 besøgende.

Lokalhistorisk Arkiv for Årre Sogn

Årre Skole, Skolegade 25, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med formanden.

Formand: Karl Bertelsen, Hovvej 3, Jyllerup, 6818 Årre. Tlf.: 75 19 21 54.

I 1995 har vi fået en række afleveringer, bl.a. en større fra Årre Andelskasse, ligesom vi også har kunnet hjælpe nogle med slægtsforskning. Vi er gået i gang med en omregistrering af vort billedarkiv. Ved vort årsmøde talte Flemming Just, Sydjysk Universitetscenter, om landsbyen fra bondereformerne til i dag.

Holsted Kommune

Aastrup Sognearkiv

Borgergade 121, 6752 Glejbjerg. Tlf.: 75 19 85 69.

Åbningstid: 1. og 3. torsdag hver måned kl. 15-19 samt efter aftale med lederen.

Leder: Olga Pedersen, Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg. Tlf.: 75 19 82 80.

1995 begyndte som et ganske almindeligt år i Aastrup Sognearkiv. Afleveringer har vi jævnligt og vort besøgstal er stabilt. Af afleveringer i årets løb, der kan interessere en bredere kreds, er en del fra Aastrup m.fl. sognes landboforening, samt indkøbte kirkebogskopier fra både vort eget og de omliggende sogne.

Åbningstiden er otte timer om måneden, og disse bliver benyttet af især mange slægtsforskere fra nær og fjern. Udlændinge på ferie i Danmark besøger i stigende grad arkiverne for at finde rødder. De besøgende er ofte tredje eller fjerde generation og interessen for at finde tilbage til den eller de forfædre, der udvandrede, er stor.

Arkivet havde i foråret 1995 arrangeret en udstilling i forbindelse med 50-året for besættelsestidens ophør. Vi fik rigtig god opbakning fra lokale forretninger. Hotel Glejbjerg stillede lokale til rådighed for os i to dage og andre forretningsdrivende støttede arrangementet på forskellig vis. Endnu et tegn på, at arkivet er en populær og selvølgelig instituti-on i lokalsamfundet.

Udstillingen blev besøgt af ca. 300 mennesker. En helt overvældende succes, som vi tænker tilbage på med stor glæde. I julemessen i Glejbjerg-hallen var arkivet naturligvis med og vores stand blev besøgt af

rigtig mange gæster. Samtidig udkom vort lokale julemærke og Billedbogen, som alle kommunens tre arkiver har deltaget i udgivelsen af.

Året sluttede med, at vi mistede et bestyrelsesmedlem, idet Jørgen Højer døde kort før jul. Jørgen Højer havde siddet i sognearkivets bestyrelse i 14 år og vi vil savne ham meget. Han var med sit rolige og joviale gemyt altid en kærkommen gæst på arkivet og en utrolig værdifuld støtte for arkivlederen. Æret være Jørgen Højers minde.

Lokalarkivet for Holsted Kommune

Vestergade 17, 6670 Holsted. Tlf. og telefax: 75 39 20 10.
Åbningstid: Onsdag kl. 14-18, i perioden 1. oktober - 1. april tillige tirsdag kl. 19-21.
Leder: Chr. Carstensen. Tlf.: 75 39 22 59.

Antallet af afleveringer i 1995, som har været 120, har bragt arkivets bestand op på over 20.000 akter (læg, bind, billeder m.m.). Af afleveringerne kan det være på sin plads at nævne, at en herværende repræsentant for et dagblad har afleveret en større udklippssamling fra perioden 1970-1995, ordnet emnevis. Denne samling er et værdifuldt supplement til udklippene til Lydavisen, som er ordnet kronologisk. Uanset at man har et godt register som indgangsnøgle, har man en endnu bedre emnemæssig dækning ved det afleverede. En anden aflevering omfatter arkivalier vedr. Føvling Kro og købmandshandel; selvom Føvling aldrig har haft en rigtig kro, har den nævnte forretning i mange år virket som sådan. Disse arkivalier giver et meget interessant billede af livet i et lille afgrænset samfund.

Besøgstallet og antallet af henvendelser er anslået til at være nogenlunde uændret mellem 300 og 400 pr. år. Vi har nu ændret forretningsgangen, idet vi sideløbende med gæstebogen fører en daglig statistik, således at man ved årets udgang kan se det nøjagtige antal henvendelser, hvilket vi anser som et godt argument overfor de bevilgende myndigheder.

Antallet af arrangementer har i 1995 kun været ti, men antallet af deltagere har været noget højere end tidligere, nemlig omkring 650, heri ikke medregnet arrangementet i anledning af 50-året for befrielsen, hvor arkivet bidrog med en større udstilling, der efterfølgende blev vist på biblioteket.

Arkivet har i 1995 medvirket ved udgivelsen af jubilæumshæftet i anledningen af 25 året for kommunesammenlægningen og traditionen tro har man i

samarbejde med kommunens øvrige arkiver udgivet en billedbog, den syvende i rækken. Bogen, som denne gang omhandler foreningslivet, er trykt i 800 eksemplarer. Den bliver den sidste i rækken af billedbøger, nu vil man prøve noget andet, forberedelserne hertil er allerede gjort.

I 1993 indførte vi edb-registrering og har siden registreret alle nye afleveringer på den måde. Men for at få det fulde udbytte af en sådan registrering, skal man også have de tidligere afleverede arkivalier med. Dette arbejde har man begyndt i efteråret 1995, men det er naturligvis af større omfang, hvorfor vi ikke forventer at blive færdige de første mange år.

Hovborg Lokalhistoriske Arkiv

Hovborg Skole, Lindevej 5, 6682 Hovborg.
Åbningstid: Tirsdag kl. 15-17.
Ledere: Henry Søholm, Sandagervej 7, 6682 Hovborg.
Tlf.: 75 39 60 69.
Henry Pedersen, Sandagervej 5, 6682 Hovborg.
Tlf.: 75 39 62 57.

Det forløbne år har været særdeles godt for vores nystartede arkiv. Der har været rigtig mange afleveringer, og arkivets fotosamling er udvidet betydeligt.

For tiden arbejder vi på at skaffe ældre fotografier af alle nuværende og nedlagte ejendomme i vores lokalområde. I den forbindelse er det lykkedes gennem Haderslev Museum at skaffe ca. 50 billeder. De er alle taget mellem 1928 og 1930. Fotografen hedder Charles Sundbøl.

Hovborg Lokalhistoriske Arkiv har lavet flere udstillinger i årets løb. Her sidst i maj 1996 er der en udstilling om 2. Verdenskrig med vægten lagt på ting fra lokalområdet.

Mikrofilm af kirkebøger her fra området findes nu på arkivet til glæde for mange familier, som har været bosiddende her længe.

Netop nu arbejdes der på at få en deponeringsaftale med Holsted Lokalarkiv, idet rigtig mange spændende arkivalier herfra ligger i Holsted. Ligeledes ønskes en associeringsaftale med Museet på Sønderskov.

Alt i alt har det været et virkelig godt år for arkivet, så vi ser fremtiden trygt i møde.

Ribe Kommune

Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Hillerup Engevej 5, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Ledere: Agnete og Hans Toft, Hillerup Engevej 5, 6760 Ribe. Tlf.: 75 43 12 70.

Vi har haft enkelte afleveringer. Desuden henvendelser om slægtsforskning, bl.a. fra USA og Canada, som vi har prøvet at besvare.

Lokaleproblemet er stadig uløst trods henvendelser til kommunen.

Hviding Sognearkiv

Egecenteret, Ribevej 2 B, Egebæk, 6760 Ribe.

Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 15-17 samt efter aftale. Leder: Laurids Nygård Nielsen, Højvej 5, Gl. Hviding, 6760 Ribe. Tlf.: 75 44 52 07.

Arkivet har i 1995 modtaget 19 afleveringer og registreret 30 billeder. Vi havde et stort fremmøde til vores årsmøde, hvor antikvar Stig Jensen, Ribe, fortalte om udgravningerne og fundene vest for Hviding Kirke.

Vi har, som vi plejer, deltaget i Forsamlingshusets udstilling. Sidst på året var vores store opgave restaurering og flytning af arkivet til et nyt og dejligt lokale i Egecenteret, Egebæk, hvor vi har fået gode arbejdsbetingelser.

Jernved Sognearkiv

Jernved Andelskasse, Gørdingvej 11, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 19-20 samt efter aftale med lederen.

Leder: Kirsten Bjerrum Jensen, Puggårdsvej 69, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro. Tlf.: 75 43 50 61.

Jernved Sognearkiv har i 1995 registreret 44 afleveringer og deraf var de 4 meget omfattende. 50-året for Danmarks befrielse blev fejret, begyndende med gudstjeneste i Jernved Kirke og derefter sammenkomst i forsamlingshuset med bl.a. beretning af 4 lokale beboere om tiden under besættelsen. Sognearkivet havde arrangeret en udstilling med genstande, der blev benyttet i dagligdagen under 2. Verdenskrig. Nogle var lånt hos sognets beboere. Men arkivet har en stor billedsamling og mange dagblade fra besættelsen og tiden omkring befrielsen. Det var helt igennem en vellykket aften, der blev overværet af 175 deltagere.

I fortsættelse af Jernved Sogns Historie, der blev udgivet i 1929, har man vedtaget, at matrikelejerne i sognet skal registreres med et fotografi af ejendommen og hvem der har ejet den. Gredstedbro-området er færdigt. Et stort veludført arbejde af Jens Chr. Jensen, Gredstedbro. Jernved-området forventes færdigt i 1996.

Der har været en del forespørgsler, men småt med besøgende.

Kalvslund Sognearkiv

Kalvslund Skole, Koldingvej 115, Kalvslund, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale på tlf.: 75 43 70 07 eller 75 42 01 84.

Leder: Jørgen Jørgensen, Østervej 26, Kalvslund, 6760 Ribe.

Arkivet har nu eksisteret et år, og er kommet godt fra start. Der har været ca. 30 indleveringer af arkivalier, såsom billeder, skøder, pantebreve, aftægtskontrakter, protokoller, erindringsoptegnelser og avisudklip. Vi har haft et arrangement sammen med husholdningsforeningen, hvor der var åbent hus i sognearkivet. Det var godt besøgt, og vi kan mærke, at der er stor interesse for vort arbejde. Det er vort mål at samle oplysninger om alle sognets gårde og huse så langt tilbage som muligt, og vi har dertil ad omveje fået et stort materiale, som er samlet og udført af en person, hvis slægt stammer fra en gård i Kalvslund, og som derfor har fattet interesse for sognet. Desværre er denne person pludselig død inden han nåede at færdiggøre sit arbejde, men vi håber det må lykkes os at få det færdiggjort.

Mandø Lokalhistoriske Arkiv

Henvendelse til: Leif Bundesen, Torpegårdsvej 27, Sdr. Nærå, 5792 Årslev.

Mandø Museums bestyrelse arbejder fortsat videre med etablering af arkivet på Mandø. Ressourcerne, også m.h.t. personale, er dog meget få og spredte i Mandø tilfælde, men i samarbejde med RAL går det stille og roligt fremad.

Ribe Lokalhistoriske Arkiv

Giørtzvej 3, 6760 Ribe. Tlf.: 75 42 17 00.

Åbningstid: Mandag-torsdag kl. 12-15, fredag kl. 11-17.

Leder: Bibliotekar Susanne Benthien.

1995 var året hvor vi fik installeret registreringsprogrammet Arkibas, og vi brugte november og de-

cember til at øve os i programmet. Fra 1996 er vi gået i gang med at registrere. Alle nye afleveringer bliver nu registreret på Arkibas, og en hel del af det gamle materiale er overført. Vi fik ca. 100 afleveringer i 1995, og vi er helt glade for, at vi ikke får flere, for vi har næsten ikke mere plads til arkivalierne. Der var en lille nedgang i henvendelser og besøgstal, i 1995 fik vi 474, men til gengæld bliver forespørgslerne »tungere«. Og jo mere materiale vi får at søge i, jo længere tid tager det jo også at finde tingene frem og besvare folks spørgsmål. P.g.a. pladsmangelen har vi ikke meget materiale stående fremme, som folk selv kan kigge i, så vores besøgende er meget lidt selvhjulpne.

Arkivet lavede selvfølgelig også en udstilling i anledning af 50-året for befrielsen. Den kunne ses på Det Gamle Rådhus, og ved åbningsdagen var besøgstallet overvældende og interessen var stor. Udstillingen bestod af 15 store plancher, og vi havde trykt et lille hæfte om de mange mindesten og mindesmærker for de faldne i krigen.

I 1995 lavede vi ellers ingen udstillinger, da udstillingsforholdene efterhånden er for små. Susanne Benthien har flere gange været ude i forskellige foreninger og holde foredrag. Desuden har hun skrevet en artikel om Jacob A. Riis til Historisk Samfund for Ribe Amts årbog Fra Ribe Amt og en artikel om Ribe-kaptajnen J. F. Møller i Fiskeri- og Søfartsmuseets årbog Sjæklen. I årets løb har arkivet deltaget i flere af RALs kurser og arrangementer. Fra arkivets side har vi deltaget i Ribe Kommunes Projekt Nicolaj, hvor visionen er at gøre Sct. Nicolajgade/Giørtzvej til et kulturelt og folkeligt samlingssted for byens borgere. Forhåbentligt munder det ud i et nyt bibliotek og dermed et nyt og større lokalarkiv i Ribe.

Historisk Arkiv i Seem Sogn

Seem-Varming skole, Varmingvej 2, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe.

Tlf.: 75 44 11 77.

Der har været fem henvendelser vedrørende slægtsforskning, som alle kunne besvares fyldigt. I ledige stunder bearbejder jeg vore tre ældste kirkebøger efter samme plan som den nu let tilgængelige Roager kirkebog. Håbet er at nå op til 1815.

Af afleveringer har der været en del af interesse. Bl.a. blev jeg af arvingerne efter tidl. førstelærer Jespersen i Høm inviteret til at deltage i rydningen af boet. Der var virkelig mange optegnelser, tryksager og fotos, som endnu ikke er helt registrerede. Materialet strækker sig tilbage til omkring århundredeskiftet, da Jespersens far tiltrådte som førstelærer og kirkesanger ved skolen i Seem. Der var adskillige fortællinger og båndoptagelser, som handlede om Seem Sogn i tiden op til 1920, hvor grænsen til Tyskland løb langs sogneskillet. Desuden en rig samling illegale blade fra 2. Verdenskrig.

I anledning af 50-året for 2. Verdenskrigs slutning lavede jeg interview med en række ældre, hvilke forventes trykt i Historisk Samfunds publikation, samt arrangerede en høring med en del af disse for eleverne i Seem-Varming skole.

Jeg har renskrevet relevante dele af Riberhus lens jordebøger og regnskaber samt personregistreret justitsprotokollerne 1661-1812. Det sidste ved hjælp af langtidsledige som Ribe Kommune anviste.

Der er lavet en mappe med kopier af de fleste fotos af dilettantforestillinger siden 1919 med tilføjet navneliste over de agerende og stykkernes titler. Ved dette arbejde har Jens Hansen i Faurholt og Børge Jensen i Høm ydet væsentlige bidrag.

Ejnar Feddersen, Høm Video, og jeg har færdiggjort 2.delen af Seem Sognefilm. Den blev præsenteret ved et arrangement i Høm Forsamlingshus, der strakte sig over 14. og 15. februar 1996, og hvor filmen blev set af over 200 mennesker.

Lokalhistorisk Arkiv for Vester Vedsted Sogn

Egecenteret, Ribevej 2, Egebæk, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Tage Rosenstand, Engdraget 43, Øster Vedsted, 6760 Ribe. Tlf.: 75 42 21 25.

Arkivet har fortsat arbejdet med fotografering af bygningerne i sognet og er nu nået til Sønder Farup. Dette store billedmateriale er dog endnu ikke færdigregistreret. I forbindelse med 50-års jubilæet for Danmarks befrielse afholdtes et møde den 4. maj 1995. Vi havde udstillet fotos, plancher og enkelte genstande med relation til besættelsen. Der var et pænt fremmøde af interesserede, og der var nogle, der fik lejlighed til at fortælle egne erindringer. Hovedpunkterne i disse beretninger blev noteret og lig-

ger i arkivet. Registreringsarbejdet er iøvrigt fortsat efter samme retningslinjer som hidtil, og med de samme problemer med hensyn til underbemanding af arkivet.

Der har været 12 afleveringer. Det er et ret stort tal i forhold til gennemsnittet for de forløbne år, der giver et tal på 9. Indkomstjournaliseringen kan følge med, men det kniber med arkivfunds- og billedregistreringen, samt opbygning af søgesystemet.

Arkivet har som sædvanlig haft stor glæde af Sv. Troelsens arkiver og viden, og det har derved været muligt at besvare henvendelser fra ind- og udland. Arkivet har desuden modtaget økonomisk støtte fra Meta Hvass, Okholm, i form af indtægterne fra salg af strikvarer, som en slægtning har produceret. Arkivet siger hermed tak for hjælpen til de to nævnte og til alle andre af arkivets støtter.

I 1995 blev der taget de første skridt til at etablere arkivet i egne lokaler på Egecenteret i Egebæk, og en del af indsatsen har derfor været koncentreret om disse planer, som forventes at blive ført ud i livet i begyndelsen af 1996.

Vilslev Sognearkiv

Kongeådal Skole, Kongeådal 17, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Harry Thomsen, Sønderbyvej 15, Vilslev, 6771 Gredstedbro. Tlf.: 75 43 12 59.

Post sendes til lederen.

I året 1995 har der i arkivet været 13 gæster og en skoleklasse på 17 elever på besøg. Der er sendt skriftligt svar til tre forespørgere om slægtsforhold.

Der er i året modtaget 13 afleveringer, de fleste er tillæg til tidligere afleveringer. Af nyere er indgået en landvæsenskommissionssag, samt en afskrift af en brevveksling fra tiden 1852-63. Endvidere er optaget dias af Whinthers malerier.

Arbejdet med registrering af fæstere og ejere af gårde, boel og huse er omtrent tilendebragt, en kyn- dig mand til redigering kunne ønskes, så det kunne udgives i bogform.

Varde Kommune

Alslev Sognearkiv

Thueslund, Alslev, 6800 Varde.

Åbningstid: Mandag kl. 19.30-21.30.

Leder: Bennet Bennetsen, Bredgade 36, Alslev, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 90 87.

Arkivet har i 1995 haft 27 besøgende og har modtaget 12 indleveringer. Som vanligt har der været mange henvendelser om slægtsforskning.

Billum Lokalhistoriske Arkiv

Billum Skole, Kildegårdsvej 20, 6852 Billum.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum. Tlf.: 75 25 82 41.

Post sendes til lederen.

Det er dejligt, at kirkebøgerne nu kan anskaffes på mikrokort, således at også mindre arkiver kan være med. Vi har i mange år haft kopier af Billums kirkebøger, men har nu kunnet supplere med de omkringliggende sognes. Folk har jo også før i tiden kunnet finde på at flytte til nabosognene, og det er både godt og tidsbesparende at arbejde hjemme på arkivet med tingene.

Der har også i 1995 været en del henvendelser til arkivet om oplysninger til slægtsforskere. Det er altid en glæde at kunne hjælpe, også her er det fint med mikrokort fra omliggende sogne, man kan hjælpe noget bedre på vej. Arkivets store beholdning af foreningsarkivalier bruges også af og til i dagens Billum. Også her er det en glæde at kunne hjælpe, når der er behov for oplysninger.

Horne Sognearkiv

Horne Skole, Stadionvej 6, Horne, 6800 Varde

Åbningstid: 1. fredag hver måned kl. 15-17 samt efter aftale.

Leder: Anna Uhre Schmidt, Solvangen 12, Horne, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 01 06.

Der er i 1995 indleveret ret så mange skøder til arkivet, ligesom der også er tilgået mange billeder. Vi har været en studerende fra Århus behjælpelig med materialer og oplysninger om det tidligere elektricitetsværk, hvis bygninger stadig ligger på Fabriksvej 25 her i Horne, men som nu er ombygget til beboelse. Desværre har arkivet ikke mange oplysninger om værket, men vi kunne heldigvis hjælpe på vej

med en adresse på en tidligere bestyrer af elektricitetsværket.

Der er mange der arbejder med slægtsforskning, mere eller mindre dybt. Vi har heldigvis i mange tilfælde kunnet hjælpe på vej. Vi hæfter os især ved forespørgsler fra og besøg af Ulla Nørskov fra Silkeborg. Ulla Nørskov har arbejdet energisk med forskning omkring hendes slægt, der oprindeligt udgår fra gården Østergaard i Hornelund. Hendes arbejde er resulteret i et flot værk om slægten, der viser sig at grene vidt, og mange flere her omkring er i familie med hinanden, end de troede. Ulla Nørskov har tilsendt os et eksemplar - to mapper - som vi er meget taknemmelige for.

Vi har haft mange besøgende. Arkivets placering på skolen viser sig at være udmærket, det giver os anledning til at holde åbent hus, når f.eks. skolen har forældrearrangementer.

En lokal sponsor - Støtteforeningen - har generøst skænket os et beløb til indkøb af kopimaskine og inventar. Det er vi selvfølgelig beæret over, og vi glæder os til den travlhed der følger med nyindretningen af lokalerne og en tiltrængt oprydning og omregistrering af det ældste materiale.

Janderup Lokalhistoriske Arkiv

Vesterled 46, 6851 Janderup. Tlf.: 75 25 85 45.

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 19-21, dog ikke i juli og august.

Leder: Viggo Mikkelsen, Hebovej 39, 6851 Janderup. Tlf.: 75 25 80 92.

Kasserer og bogsalg: Henning Østergaard Jensen, Åkirkevej 40, 6851 Janderup. Tlf.: 75 25 80 50.

Arkivet har haft et godt og usædvanligt travlt år. Så vi kan med tilfredshed sige, med de 25 år arkivet har bestået, at der er et behov for et sådant i et sogn som Janderup.

I året der er gået, har vi modtaget 29 afleveringer. Heraf en af væsentlig størrelse. Arkivalierne kommer fra politiassistent Knud E. Jensens dødsbo, Knud E. Jensen var i mange år politiassistent i Padborg, men er født i Janderup Sogn, så derfor afleveringen hertil. Af arkivalier der blev modtaget kan nævnes følgende: Kirkebøger og folketællingslister fra flere sogne samt matrikler og ryttergodsregnskaber. En mængde optegnelser af traditionsstof, folkeminder, sagn, overtro, omflakkende folk, originaler, beretninger om bagning i gamle dage. I afle-

veringen var der desuden en hel del slægtsbøger, heraf nogle, som Knud E. Jensen selv har forfattet. Desuden var der i afleveringen flere hundrede billeder.

Der har i årets løb været mange henvendelser fra folk, der søgte deres slægts rødder her i sognet. Til hjælp hertil har arkivet købt et læseapparat til både mikrokort og mikrofilm. Vi har købt mikrokort af kirkebøger fra 21 sogne beliggende omkring Janderup og Varde.

Arkivet deltog i udstillingen Folk og Kultur der blev afholdt 8.-16. juli 1995 på Janderup Skole, med billeder af gamle gårde og huse i V. Janderup, til stor glæde for publikum.

Den 2. september 1995 havde vores skole 300 års jubilæum. Arkivet deltog med forskellige opgaver, bl.a. med at finde adresserne på tidligere elever fra Janderup, Hyllerslev og Kærup Skoler, at sørge for invitation af årgangene 1900-1963, ca. 1200 personer. Heraf mødte ca. 700 op og deltog i jubilæet. Den ældste elev var den 97-årige Anna Pedersen, der har gået i Kærup Skole. Ligeledes deltog arkivet i et historisk afsnit i skolens jubilæumsbog sammen med Verner Bruhn, Esbjerg, og Gerda Scherfig, Varde (sidstnævnte er født i Janderup).

Før jubilæet havde arkivet været på Landsarkivet i Viborg for at finde beviset på, at der havde været et skolehus i Janderup siden 1695.

Vi deltog i jubilæumsfesten med en udstilling på skolen af gammelt undervisningsmateriel, der blev brugt ved de gamle skoler i sognet, samt billeder af de tidligere elever ved de 3 skoler med navne og adresser. Det ældste billede var fra 1883. Der var også udstillet billeder af tidligere lærere ved skolerne, samt af bygningerne.

Vores gamle sognefilm, der er optaget fra 1972-76 blev ikke færdigrenoveret i 1995, men vi forventer den færdig i 1996.

Thorstrup Sognearkiv

Omsorgscentret Birgittegården, Falkevej, Sig, 6800 Varde. Åbningstid: Sidste tirsdag hver måned kl. 19.30-21.30 eller efter aftale med Ellen Rasmussen, Vesterbækvej 6, Sig, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 40 31.

Leder: Kjerstine Kristensen, Nedrevej 16, Yderik, 6800 Varde. Tlf.: 75 26 44 43.

I 1995 har Thorstrup Sognearkiv haft 5-6 afleveringer af personlig art. Årets arbejde har mest bestået

af billedregistrering, oversættelse af gamle papirer og hjælp til slægtsforskere og andre, der har henvendt sig for at få forskellige oplysninger - især om foreningers historie.

Endvidere har en af vore medarbejdere lavet et par artikler om nogle af de forsvundne huse i Sig. Artiklerne har været at læse i vores lokale Sogneblad.

Varde Lokalhistoriske Arkiv

Rådhuset, Torvet 7 A, 6800 Varde. Tlf.: 75 22 37 74.
Åbningstid: Tirsdag kl. 9-12 samt efter aftale med lederen.
Leder: Thomas Villadsen. Tlf.: 75 22 35 25.

Heller ikke hos os gik 50-året for besættelsens ophør spurlost hen over arkivet. I samarbejde med biblioteket arrangerede vi en billedudstilling, som i juni måned flyttedes til arkivets ekspeditionslokale, hvor den vakte megen interesse. Specielt i sommerperioden, hvor mange gamle vardensere aflagde deres fødeby et besøg.

Udstillingen afløstes i efteråret af en billedmontage om Vardes gamle konditorier. Det første af disse konditorier etableredes så tidligt som i 1865 på hjørnet af Torvegade og Kræmmergade af konditor Kiertzner, stamfader til mange gode Varde-borgere. Det smukke gamle hus er i dag forlængst nedrevet og afløst af en 70'er-modernistisk ejendom. En model af det oprindelige hus findes i Miniby.

Alle vore disponible folketællinger er nu registreret på edb. Tællingerne omfatter årene 1787, 1801, 1834, 1845, 1850, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901, 1906, 1911 og mandtalslister fra 1920. Der er udarbejdet edb-udskrifter af samtlige, og vi kan, næsten dagligt, konstatere den lettelse, det har medført i vort søgearbejde efter de gamle slægter. Al indtastningsarbejdet er udført af Kjeld Bruhn. Vi skylder i den forbindelse en stor tak for det dygtige arbejde han har udført over mere end en treårig periode.

Igen i 1995 har det ved gode venners hjælp været muligt at foretage yderligere nyanskaffelser. Vi har fået en PC'er mere, så vi nu har tre forbundne maskiner, som hver dag kører uafbrudt fra kl. 9 til 12. Så vi mangler egentlig en reservemaskine, som vi p.t. ikke har råd til.

Næsten alle vore arkivfunds er indtastet, ligesom også Miniby-husene er ved at blive sat på edb-skiner, idet vi er så heldige, at Minibyens arkitekt også dagligt arbejder på arkivet.

Bortset fra en tillægsbevilling for tre år siden på 12.500,- kr. fra Varde Kommune - til betaling af halvdelen af Arkibas-programmet - har det været muligt at investere, som sagt ved gode venners hjælp - mere end 125.000,- kr. i edb-udstyr og programmer.

Vi kan selvfølgelig ikke takke vore sponsorer nok, som på den måde tænker på deres rødder.

Arkivet har været velbesøgt. Specielt i sommermånederne. Udlændinge i dusinvis, hollændere, islændinge, svenskere, englændere og rigtig mange amerikanere, for blot at nævne nogle, har søgt deres rødder i det vestjydske.

Vi, de ansatte på arkivet, ca. 10 nogenlunde faste, synes, at vi har haft travlt - endda ind i mellem meget travlt. Selv om der i år har været væsentlig færre afleveringer end tidligere, har de været væsentlig større. F.eks. den første delaflevering fra Varde Bank. Indeholdende bl.a. en meget spændende beretning om bankens problemer i 1885, da banken var nødt til at foretage en rekonstruktion på grund af en direktørs besvigelser over for banken. Beretningen er håndskrevet og udfærdiget af daværende bankdirektør, sagfører og byrådsmedlem Anders Harck.

Fra en oprydning i ejendommen Torvegade 4, hvor afdøde borgmester og sagfører Niels Jensen havde til huse, modtog vi en større aflevering, som ved nærmere eftersyn viste sig at indeholde hele boopgørelsen fra Vestjyllands Landmandsbanks krak i 1899. Meget, meget interessant læsning om den tids såkaldte prominente borgere.

Og således er tiden, som sædvanlig, gået med mangelunde. Ej kun til tidkort, men også til opbygelse.

Vejen Kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Vejen Kommune

Østergade 2, 6600 Vejen. Tlf.: 75 36 35 98.
Åbningstid: Tirsdag og torsdag kl. 10-14, onsdag kl. 10-17.
Leder: Linda Klitmøller.

Vejen Lokalhistoriske Arkiv har i nogle år ført en noget turbulent tilværelse rent ledelsesmæssigt, men dette problem blev løst i 1995. 1. maj tiltrådte Linda Klitmøller som ny leder, og dermed skulle der være opnået stabilitet. Derfor er vi gået i gang med en planlægning af arkivets fremtid. Vi har gennemgået

arkivets samlinger, set på opbevaringsfaciliteterne, og derudfra har vi planlagt de kommende års aktiviteter. Det første synlige resultat af dette arbejde var, at vi i midten af august påbegyndte en nyregistrering af arkivets samling af fotografier.

Forandringer koster penge, og en del tid er gået med at skaffe penge til at realisere vores ønsker for fremtiden. Midlerne er nu tilvejebragt, og planen er, at arkivet i løbet af april og maj 1996 skal brand- og tyverisikres, istandsættes og nyopstilles. Derefter vil vi - også Vejen - gå over til Arkibas. Vi glæder os til det er overstået, så vi kan komme i gang med nyregistrering af arkivets samlinger.

Arkivet blev i 1995 involveret i et spændende projekt. Vi indgik i sensommeren 1995 kontrakt med SiD-Vejen om at skrive deres jubilæumsbog, som skal udkomme i oktober 1996. Det har været en meget givende opgave at få for en nyansat leder. Undersøgelsesarbejdet er blevet gennemført i samarbejde med SiD-efterlønsklub. Vi har haft to arbejdsgrupper kørende sideløbende. Den ene gruppe arbejdede med indsamling af erindringsstof og fotografier, den anden gennemgik aviser, fagblade m.v. for at finde stof om SiD-Vejen. Til brug for opgaven hjemlånte arkivet en del materiale fra Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv. Projektet har givet livlig aktivitet på arkivet, og det har været en meget positiv oplevelse for både arkivet og gruppernes medlemmer. Der er blevet arbejdet meget og intensivt i grupperne, som også deltager aktivt i skrivefasen med gode råd og konstruktive kommentarer, og bogen vil udkomme til tiden.

Arkivet har været flittigt brugt i det forløbne år. Vi har haft små 500 besøgende i løbet af 1995, og i forbindelse med nyregistreringen af fotografierne har vi afholdt to arrangementer uden for arkivet, som begge var velbesøgte. Vi har i løbet af 1995 modtaget 55 indleveringer af forskellig størrelse, og vi har besvaret 58 forespørgsler.

Ølgod Kommune

Ansager Lokalhistoriske Arkiv

Områdecentret, Præstegårdsvej 5, 6823 Ansager.
Åbningstid: Onsdag kl. 14-16 eller efter aftale.
Leder: Ejvind C. Jensen, Kanalvej 4, 6823 Ansager.
Tlf.: 75 29 71 56.

Året 1995 gav igen meget at se til. Det er slet ikke nemt at beregne, hvad der måtte komme af opgaver på arkivet. Vi har i året der gik haft 236 besøgende, derudover er ret aneligt antal telefonsamtaler, der må tilskrives udstilling af konfirmandbilleder.

Vi har været involveret i 4. maj-festlighederne på Torvet i Ansager og gennemført to udstillinger, der begge har været nogenlunde besøgt. Vi har ligeledes holdt foredrag med film fra Ansager for de ældre på hjemmet med et besøgstal på ca. 80 personer. Derudover har Ove Nørager haft spejderne til møde, hvor han fortalte om Ansager by og land, og han har ligeledes undervist et par klasser på skolen om det gamle Ansager.

Arkivet har endvidere ladet fremstille en lokalkalender med billeder fra Ansager by og omegn. Dette er så vidt vi ved aldrig tidligere forsøgt i vores område. Kalenderen er blevet vel modtaget. Ove Nørager og Ruth Jensen har lavet en bog med titlen Der var engang i Ansager, en virkelig interessant bog fra det gamle Ansager.

Skovlund Sognearkiv

Vesterled, Borgergade 24, Skovlund, 6823 Ansager.
Åbningstid: Efter aftale med lederen.
Leder: Kaj Knudsen, Ansagervej 20, 6823 Ansager.
Tlf.: 75 29 20 70.

Sognearkivet i Skovlund har i 1995 kørt på vågeblus. Den daglige gang er blevet passet, indsamlingerne er fortsat, skolebesøgene er øget, og ønsker om oplysninger til slægts- og egnsforskning er imødekommet i rimeligt omfang.

Vi står på spring til at gå i gang med at registrere på edb. Apparaturet står i kulissen, operatøren mangler. Vi savner medhjælp, der kan »bestille noget«, nok de fleste arkivers problem. Vi er de gode viljers holdeplads, men for få kan køre toget.

Tistrup-Hodde Lokalhistoriske Arkiv

Tistruplund Områdecener, Søndergade 38, 6862 Tistrup.
Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 15-17.

Leder: Børge O. Andersen, Søparken 20, 6862 Tistrup.
Tlf.: 75 29 97 82.

Hvis der er noget der kaldes et normalt år på et lokalhistorisk arkiv har 1995 været det. Vi har modtaget 25 afleveringer, det er en blanding af person-, erhvervs- og foreningsarkivalier, og en del billeder.

Vi fører ingen statistik over besøgende, men besøgstallet har i hvert fald ikke været faldende. Vi har i årets løb benyttet os af de muligheder, vi har for at lave udstillinger på Tistruplund. Ligeledes har vi også deltaget ved årets julemarked på Tistruplund, hvor vi bl.a., som tidligere år, lod en lokal videofilm køre non stop. Der er virkelig mange der ved denne lejlighed kigger ind til os.

Der har været en stigning af mundtlige og skriftlige henvendelser. Vi har igen i årets løb haft besøg af bl.a. nogle 8. klasser, som har beskæftiget sig med emner af lokal karakter.

Arkivet har anskaffet sig en PC, endnu har vi kun benyttet den til tekstbehandling, men vores mål er selvfølgelig, at vi også kan komme i gang med at registrere på edb.

Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod. Tlf.: 75 24 50 11, lok. 5.

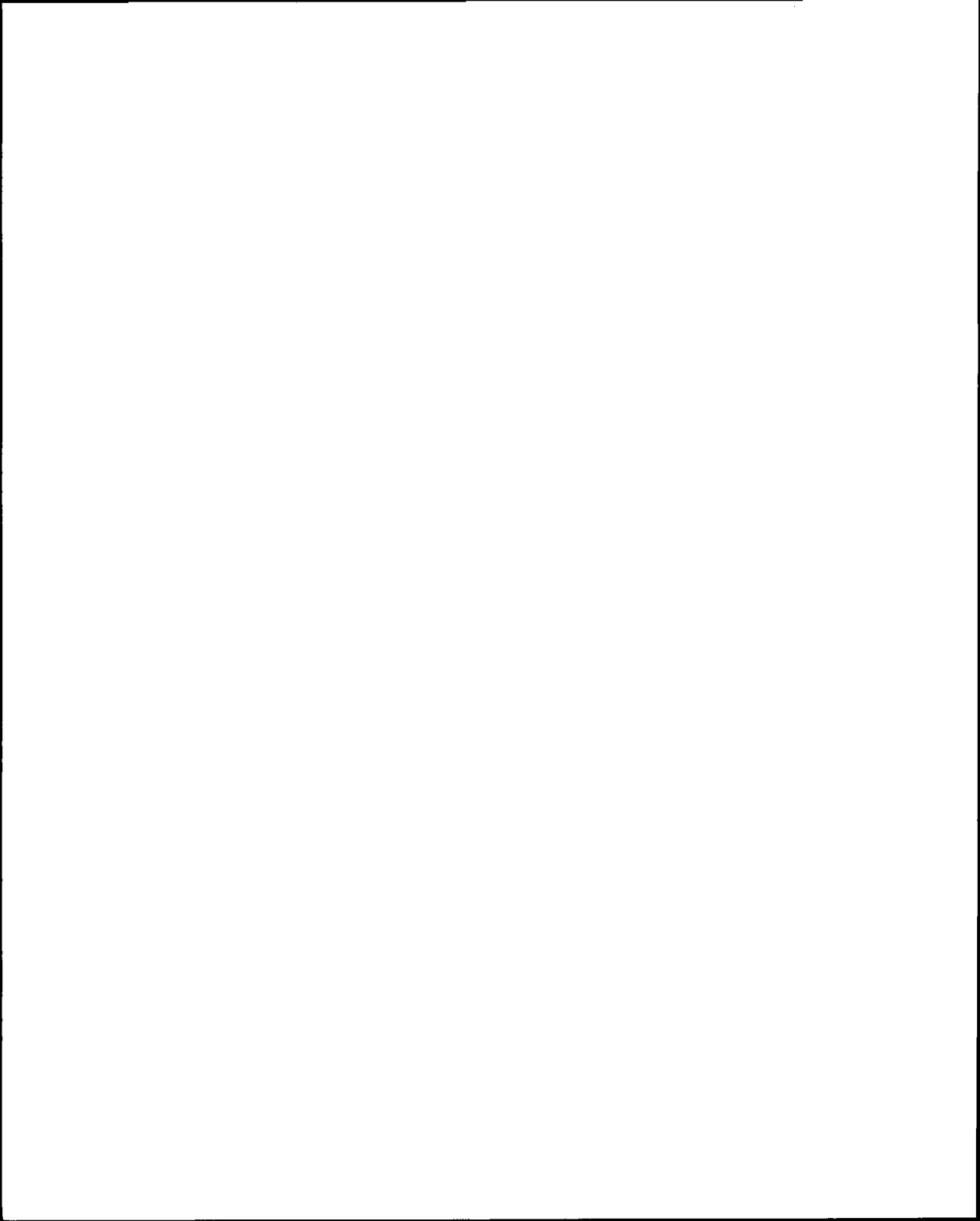
Åbningstid: Tirsdag kl. 14.30-17.00.

Leder: Nich. Riis, Bakkevej 17, 6870 Ølgod.
Tlf.: 75 24 56 51.

Arkivet har i det forløbne år gjort de forberedende tiltag med henblik på at overgå til edb-registrering. En ny medarbejder med kendskab til den forunderlige computerverden skal tage sig af dette område.

I årets løb har vi modtaget 48 afleveringer, et antal der svarer nogenlunde til de foregående år. Blandt de modtagne arkivalier kan nævnes et sammenhængende regnskab fra en ret stor gård i vort område. Perioden er fra 1933-1966, en periode der i landbruget såvel som i andre erhverv viser store forandringer. På arkiverne kan vi aflæse hurtig udvikling og hurtig afvikling af foreninger og interessegrupper. Eksempelvis kan nævnes oprettelse af fællesfryserier og fællesvaskerier. I dag kan ingen se det fornuftige i at gå sammen om sådanne opgaver. Arkiverne og vort publikum skal være opmærksomme på disse hurtige forandringer i vores hverdag og gøre vort til, at vore efterkommere, måske med undren, kan finde oplysninger om vores tid, her i slutningen af det tyvende århundrede.

Tak til alle, der har afleveret materiale til arkivet, og til de der har aflagt os besøg, det bestyrker os i troen på, at det er nyttigt med lokalarkiver.

Af Historisk Samfund for Ribe Amts tidligere udgivelser kan følgende endnu leveres:

Lille vejledning i læsning af gotisk skrift. Af H. K. Kristensen. 16 sider. Kr. 20,00.

Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1614, bd. I-II. Af Bue Kaae. 1.080 sider. Kr. 225,00.

Billedhistorier fra Ribe Amt. Billeder fra de lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt. 99 sider. Kr. 78,00.

Træet i stenen. Om billedhuggeren N. Hansen Jacobsen. Af Lise Buurgaard og Agner Frandsen. Kr. 70,00.

Fra kommis til museumsleder. Søren Manøes erindringer. Udg. 1994. 97 sider. Kr. 70,00.

Register til årbøgerne 1903-1977. Kr. 45,00.

Stavnsbånd og Vestjylland - blev bonden fri? Af Jørgen Dieckmann Rasmussen. Udg. 1988. 33 sider, ill. Kr. 45,00.

Ribe Domkirke, hæfte 1-2 og hæfte 3-4. Danmarks Kirker, Nationalmuseet. Kr. 50,00 pr. dobbelthæfte.

En landsbydreng blev læge. Erindringer af J. P. Kar-kov. 66 sider, ill. Kr. 48,00.

De store skibe - deres ø og mennesker. Fanø om-kring 1900. Videofilm af Hrolf Thorulf m.fl., 1993. Kr. 98,00.

Tilbud I

Oluf Nielsens herredsbeskrivelser:

Malt Herred 1870. Fotografisk optryk 1976. 194 sider. Kr. 45,00.

Gørding Herred 1872. Fotografisk optryk 1978. 66 sider. Kr. 35,00.

Slavs Herred 1868. Fotografisk optryk 1981. 62 sider. Kr. 45,00.

Vester Horne Herred 1985. Fotografisk optryk 1985. 66 sider. Kr. 100,00.

Skads Herred 1862. Fotografisk optryk 1985. 176 sider. Kr. 100,00.

Samlet pris for hele serien: Kr. 275,00.

Tilbud II

Bidrag til landbrugets historie i Varde-egnen. Af Chr. Mathiesen 1881. Ny udgave 1982. 94 sider. Kr. 50,00.

Kjære Broder, breve fra Terkel Kristensen 1866-1918. Ved Flemming Just, 1982. 188 sider. Kr. 50,00.

Kort over Skads, Malt og Gørding herreder. Af Tøger Reenberg Teilmann, 1767. Genoptrykt 1985. Kr. 30,00.

Samlet pris for alle tre publikationer: Kr. 90,00.

Tilbud III

Landsbydreng og svend på valsen - en fattig drengs erindringer 1881-1907. 94 sider, ill. Kr. 60,00.

En Esbjergdreng fortæller - om løse typer og aviser. Sigurd Borch, 1986. 68 sider, ill. Kr. 60,00.

Samlet pris for disse to publikationer: Kr. 100,00.

Ældre årgange af Fra Ribe Amt: Vi har en del årgang fra 1924-1995, men der er store huller i rækken. For-spørg hos ekspeditionen:

**Historisk Samfund for Ribe Amt,
Gl. Præstevej 16, 6800 Varde.
Tlf. 75 26 41 16.**

INDHOLD

Tage Astrup:	
Erindringer fra Esbjerg Havn.....	3
Søren Bertelsen:	
Journalistliv i Esbjerg omkring 1950.....	11
Verner Bruhn:	
Gøgeungen Esbjerg – ny by mellem gamle.....	19
Agnes Jensen:	
Damsmarks og Omegns Mergelselskab.....	28
Johannes Madsen:	
Bedstemors begravelse.....	34
Niels Bennedsen Hansen:	
Et voldsomt uvejr.....	37
Magne Juhl:	
Et spændende skifte efter Magaretha Pedersdatter Crondall.....	41
Magne Juhl:	
Et postkort fra 1917.....	53
Susanne Benthien:	
Jacob A. Riis og Ribe.....	59
Arne Tubæk Naamansen:	
Kirkebro og ti gravhøje fra yngre stenalder.....	73
Johs. Bredmose Simonsen:	
Fisk fra havet - til land og by.....	88
Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt.....	97
Generalforsamling og årsmøde.....	105
Nye medlemmer 1995.....	108
Regnskab for 1995.....	109
Mindeord.....	110
Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt.....	111
Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver.....	115